

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

SPIRITUL EPOCII

In ambianta și sub impresia manifestărilor omagiale, dedicate aniversării zilei de naștere și sărbătorii a peste 55 de ani de activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, țara își consacră multitudine eforturilor și străduințelor sale pentru îndeplinirea marilor obiective și programe adoptate de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului. S-a pășit în acest an hotărâtor al cincinalului având în vedere că se poate de clară a stadiului în care ne situăm prin întreaga noastră construcție materială și spirituală precum și a perspectivei menite să contureze orizonturile largi ale anilor nouăzeci precum și pe acelea ale sfârșitului de mileniu. Conferința Națională a partidului, evenimentul central al actualei etape, s-a pronunțat asupra unei vaste problematice economice și sociale, având ca principal accent impulsivitatea îndeplinirii întocmai a liniilor directoare ale dezvoltării, perfecționarea și dinamizarea întregii muncii care să consacre noi creșteri, noi acumulări în patrimoniul valorilor materiale și spirituale, astfel încât, în perspectivă imediată, România să se înscrie în rindul țărilor socialiste mediu dezvoltate, sub semnul unei noi calități a vieții, a gândirii și creației. Sub semnul propriilor noastre cerințe și posibilități, al acelei atât de vaste și prodigioase experiențe constructive care se remarcă deopotrivă în om și societate, în reliefurile uman, moral-politic și social al actualității care, în extraordinara sa dinamică, are un punct viu de reper în Congresul al XIII-lea al partidului și în poartă pețea de personalitate a unei epoci intru totul legată de numele, de luptă și viața conducătorului partidului și țării, Epoca Nicolae Ceaușescu. Manifestările omagiale, sărbătorești, care au avut loc în acest răstimp de început de an și care au temeiul gloriilor și sentimentelor noastre fundamentale, au avut menirea să reliefe încă o dată și cu cea mai mare putere de semnificație, însuși acest rost al tramei și inseparabilei legături care există între toate generațiile patriei și prin care, într-un moment aniversar de amplă audiență și emulație națională, se exprimă însuși sufletul poporului, se aude bătând înșiși inima sa. Pentru că există această temeinică și însuflețitoare mîndrie, există acest temeinic și însuflețitor sentiment prin care munca și gândirea în folosul țării au avut și au în această epocă o consacrare dintre cele mai adânci și mai rodnice, de ființa oamenilor și ființa țării fiind legate înseamnă de libertate și independență, de unitate și de dăruire și abnegație patriotică, revoluționară. Contemporanii cu mari cititori și participanți activi la înălțarea lor, iată dimensiunea de fapt a unei ridicări de conștiință care s-a petrecut la nivelul întregii țări și în lumina căreia știm deja atâtea despre viitorul nostru. Mesajele omagiale de felicitare adresate secretarului general al partidului spun de fapt totul despre acest timp și despre eroii care, în spațiul geografic și istoric al țării, l-au

intemeiat cu mari și inconfundabile prefaceri economice și sociale, cu mari și inconfundabile prefaceri umane.

Sub președinția secretarului general și partaului a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în care a fost examinat și aprobat Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economică și socială pe anul 1987, an care, așa cum s-a apreciat, a continuat linia ascendentă a înfloririi patriei în cea mai bogată perioadă de înflăcărare din istoria milenară a poporului român, jalonia de prefaceri radicale în economie, în structurile sociale, în gândirea și modul de existență ale oamenilor, perioadă care s-a impus în conștiința poporului nostru ca epoca de aur a României socialiste — Epoca Nicolae Ceaușescu. Datele valorice ale comunicatului atestă creșterea economică și socială care plasează cel de al doilea an al cincinalului într-o optimă poziție pentru îndeplinirea obiectivelor anului în curs, astfel încât, în climatul de muncă și angajare ce caracterizează această perioadă, să se așeze o bază temeinică realizării tuturor prevederilor care dau o configurație nouă, și mai profundă, mersului nostru înalte. Din această perspectivă se cer eforturi de maximă competență, implicare tot mai activă a științei, a învățămîntului și nu mai puțin a culturii, a tuturor factorilor de conștiință activă, revoluționară. Prin prisma rezultatelor care se cer în toate domeniile de activitate, așa cum deseori subliniază secretarul general al partidului, avîntul economic și social al patriei se hotărăște prin fapte, în fiecare zi, la fiecare loc de muncă. Rezultatele pe prima lună a anului încurajează și asemenea sentimente și demonstrează existența tuturor condițiilor pentru a transormarea cel de al treilea an al celui de al optulea cincinal într-o platformă sigură a îndeplinirii tuturor obiectivelor și programelor adoptate de cel de al XIII-lea Congres și Conferința Națională ale partidului. Într-o asemenea optică și sub o asemenea largă semnificație s-au deschis în Capitală lucrările Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii avînd ca ordine de zi Raportul cu privire la prevederile Planului național unic de dezvoltare economică și socială. Raportul cu privire la activitatea consilierilor oamenilor muncii și Hotărârea-Chemare a Consiliului Oamenilor Muncii.

Destăsurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, plenara reprezintă un moment caracteristic pentru întregul ansamblu de activități la nivelul național, în acea semnificație generală a funcționării sistemului democrației muncitorești-revoluționare, a debaterii cu poporul, pentru popor, a tuturor problemelor care privesc munca și viața patriei, sarcinile și cerințele înaintării pe mai departe pe calea progresului și civilizației.

Lucafeărul

Constantin Nișescu: „Omagiu”

ISTORIA CONCRETĂ

— Insemnări de la Expoziția Națională Omagială —

aplecați cu multă curiozitate asupra imensei machete ce domină marea sală cu coloane a Muzeului de Artă al Republicii Socialiste România, mi sî și mii de copii se perindă, în aceste zile, ca într-o pelerinaj sărbătoreț de iarnă, pe străzile și aleile, bulevardele și răspintiile, parcurile și terenurile sportive, cheirile modernizate strălucind dimbovita, podurile și pietele, prin impunătoare edificii ale Bucureștiului de azi și de mine, în atmosfera deopotrivă festivă și plină de semnificații istorice a acestei săli. Ochii le strălucesc de incitare și de bucurie cînd își recunosc, pe machetă, cartierul în miniatură, magistrala sau chiar blocul în care locuiesc, arătîndu-le celorlalți cu o exuberanță și o mîndrie specifice vârstei, de parcă ei înșiși le-ar fi construit, acolo unde se află, în mărimea lor naturală! „Uite, asta e blocul meu!” sau „Asta-i scoala noastră!” sau „Aici e stația mea de metrou!” sau „Aici nu e gata, mai este încă șantier!” — i-am auzit comentînd, apucînd sau încercînd să identifice nenumărate puncte de interes, îngheștîndu-se cu o anumită fereală, atenți să nu răstoarnă vreun ghiveci cu flori.

să nu deranjeze aranjamentele din plante decorative în lumina aceea riguroasă și artistic dozată, înrînd parca din mîile de exponate. Copii și flori — acestea sînt elementele emoționale dominante în atmosfera generală de optimism și încredere, dragoste și recunoștință pe care o respiră șirurile nesfîrșite de vizitatori ai Expoziției naționale omagiale consacrată aniversării zilei de naștere și celor peste 55 de ani de activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

După ce trec prin sala introductivă în expoziție, copiii întinsec, în plină lumină, chipul radios, plin de căldură părintească, al tovarășului Nicolae Ceaușescu. Fotografiat în cerdacul casei strămoșice din Scorniceștii de obîrșie, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, între ale cărei majore preocupări învățămîntul și știința, educația socialistă și viitorul copiilor țării ocupă un capitol de seamă.

Există un schimb emoțional, permanent și Alex. Rudeanu

Continuare în pag. a 3-a

IDEI ÎN MERS

Barocul originar

retipărirea cărții lui Edgar Papu despre „Barocul ca tip de existență” în volumul „Despre stiluri” (Editura Eminescu 1987), unde figurează împreună cu alte cercetări majore dedicate de savant problematicii enunțate în titlu, dă posibilitatea unei situări mai exacte a importanței acestor studii, apărute pe parcursul ultimilor cincisprezece ani. Ele conferă o perspectivă unitară de sinteză, asupra posibilității stilistice a unor tipologii de nuanță ontologică; de asemenea, indică o evoluție a reflecției românești în această arie de puțin cercetată problemă. O prezentare a concepției despre baroc a lui Edgar Papu, în comparație cu alte idei românești asupra acestui stil, este puilutoare și demonstrează maturizarea punctului de vedere românesc asupra problemei, trecerea de la etapa

superlativă ori impresionistă la cea aplicativă și analitică. Primele și cele mai ascultate opinii despre baroc sînt cuprinse în așertiunile lui G. Călinescu, din „Prolegomenele” la „Impresii asupra literaturii spaniole”, intitulată, după o pseudostructură hegeliană, în triadă, „Clasicism, romantism, baroc”. Barocul reprezintă, la G. Călinescu, o formă de artificialitate a creației, o epocă de tip crenșular, o literatură „decedentă” în sens estetic; opiniile lui Croce se răsfrîng cu bogăția de formule în descrierea călinesciană a barocului. În conformitate cu concepția lui despre stiluri, G. Călinescu susține că aceste trei constante tipologice (și barocul, deci) nu se găsesc „în stare genuină”, puritate în „Dicționarul de idei literare”, vol. I, el constituie o deschidere majoră a perspectivei, fără a neza tota schema lui G. Călinescu.

După ce formulează unele ipoteze etimologice, Adrian Marino face o scurtă istorie a recepțiilor noțiunii de baroc, distingîndu-l rînd pe rînd de „urii”, de „grotesc”, de „manierism”, dar și de „clasicism” și de „romantism”, pe linia ideilor avansate de G. Călinescu. În trecut, fie spus, acesta este amendat pentru ideea de „baroc” — formulă intermediară” oscilînd între clasicism și romantism. Meritul incontestabil al lui Adrian Marino este de a fi trasat liniile directoare ale unui baroc românesc literar, avînd ca principale „protagoniști” pe Dosoftei (autorul unei „versiuni libere a prologului traducerii „Erofiliei”) Petru Maior, poezii Văcărești, Măce-donski, Bolintineanu, Argeșii, Mateiu Caragiale, G. Călinescu (declarat ca atare mai întii de Vladimir Streinu, apoi de Marino însuși), Leonid Dimov s.a. Ca momente intermediare sînt reținute „romanele medievale” de tipul

Ilie Bădescu

Continuare în pag. a 6-a

Alexandru Pintescu

Continuare în pag. a 7-a

TEMEIUL SENTIMENTELOR

foarte amănunțit din spațiul spiritual al lui Nicolae Ceaușescu este aducerea în discuție a caracterului său de omagiu național ce a caracterizat aniversarea Președintelui țării. Astfel, sub titlul „UN CITITOR DE ISTORIE, O EPOCA DE AUR. OMAGIU CONDUCĂTORULUI IUBIT”, apărut la Scrierile Românești, este o mîsură a talentelor individuale și a unui entuziasm colectiv în fața a două teme istorice cu putere de simbol: „Eroul și Cititorul”. În jurul acestor nuclee de meditație artistică gravitează toate procedurile înmărmurite în volumul de față: versuri, eseuri și reportaje sărbătorești. Sintetic, deducția este prinsă de Ilie Purcaru: „La marele omagiu pe care țara îl închină conducătorului de zisă lui, Olenia — unul din purtătorii celei mai oculte, cîndva, de drumurile civilizației, azi cetate a nouii, cetate a muncii, a culturii și științei, cu toate ferestrele larg deschise spre viitor — se alătură cu dragoste și recunoștință întregii ei ființe, urîndu-și anii mulți, în sănătate și în putere, spre gloria României nemuritoare și a acestui nemuritor popor.” (p. 18). Este și în prilej de aducere aminte: „Să nu uităm că-n tot ce-i astăzi / Nu e ceva ce ni s-a dat, / Ci pentru tot, Partidul, Țara / Și-ații eroii au singera // Să ne-amintim că-norși la viață / Pe-acest pămînt, ne odihnim / S-au tras cu trudă multe drumuri, / O țară nouă s-a clădit. // Să spunem celor ce urmează / Că mersul nu a fost ușor / C-au fost și doruri dar și zăbateri / Pe-acest de aur vilitor” (Virgil Carionopol — Cîntec de țară nouă, p. 38). Tocmai de aceea, destinul Președintelui are aur de legendă: „Născut să-ntruchipeze lumina libertății / Pe temeli străbune, aici lângă Carpați / S-a logodit prin fapte, spre binele cetății, / Cu soarta legendară a bravilor bărbați” (George Țârnea — Cititorul, p. 19). Ceea ce presupune, desigur, meditații „lîngă insemnele istorice ale țării”, „Drapel, eveniment sonor / Și respirația mea vie, / Răsare din cuvîntul dor / A ta iubire de moșie, // Brîrutor în vijelie / Și pavăza a tuturor / Drapelul, cînt de ciocirile / Și falduri ce nu știu de nor // Mereu în jurul tău feciori / Tot vin că tu ești mîndria / Cu munții frunze și-o mîsor / Și răsufărarea cu veșnicia / Tu ce ești în trei culori / Silabele din România” (Marin Sorescu — Cîntec pentru tricolor, p. 44). Asemenea excursuri afective în simbolurile perpetue ale orizontului românesc de existență relevă, cu puterea evidentă, adevăratele dimensiuni ale angajării de definiție „Omagiu profund”. La originea iubirii de patrie / Sînt actul iubirii de patrie / Fîindcă nu poți aspira o viață întregă / Asemenea lui / Să rîmi ai de profund conectat / La destinul patriei tale / Fără să-n-o iubești cu nespăsu ardore... / La originea iubirii de popor / Sînt actul iubirii de popor / Fîindcă nu poți nutri o viață întregă / Legat de viitorul poporului tău / Fără să-n-l simți cu nespăsu iubire / Atît de aproape de tine / Atît de în tine / Atît de al tău...” (George Popescu — p. 142). În fața acestei libertăți de a fi patriot — măsurată cu faptele și creația —

UN CITITOR DE ISTORIE, O EPOCA DE AUR

OMAGIU CONDUCĂTORULUI IUBIT

Continuare în pag. a 6-a

starea lirică își alege ritmuri aparte, căci, ne spune Ioana Dinulescu, „Mi se face poezie un spîtor, / Matcă de lapte și matcă de miere, / Cîmpia încălzește la piept semnele, / Lumina joacă-n văzduhuri transparente-i sferă” (Lumina de ianuarie, p. 146).

Acest bilanț afectiv, prilejuit de aniversarea Președintelui Nicolae Ceaușescu, este puternic întărit de numeroase texte menite să surpîndă plonii ce susțin prezența actuală a României în fața lumii. Astfel, Ilie Purcaru trece în revistă marile cititorii (precum Canalul Dunăre — Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul, modernele combinate ale siderurgiei, ale chimiei, cărbunelui și energeticii ș.a.) legate de numele Președintelui. Însușind pe metamorfozele postbelice ale uzinei „Electroputerea” pînă astăzi, cînd sînt adunate locomotive, tractoare, automobile și avioane pe o singură platformă (p. 9-18). Asemenea inițiative de vîrf rețin și reflecția lui Nicolae Băbăluș (p. 33-37); Romulus Cojocaru (p. 38-43) — preocupat de istoria actuală a municipiului Drobeta-Turnu Severin; Constantin Mateescu (p. 48-55) — cu al său itinerar istoric asupra zonei Rîmniceu Vasile Maovicuic

Continuare în pag. a 6-a

TINĂR ÎN AGORA

Locuind în iarnă

Cînd scriu aceste rînduri, ninge împănînd în satul meu din Bucovina, un cub de lumină răsărînd în fulgerarea albului lui flori de gheață pe ecranul memoriei. Sînt dimineața orîz de întîrzi, nebună, Fulgiu cu căușîndu-tei, avalanșă fluturilor bescmetice, zburdăcițe, ne scufundă în liniște, gustînd tîna pulsul rural, acolo unde — sub marmora zăpezii — crește în ceaie pămîntului piina viitoare.

În catedrala iernii, ascultînd colîndul ninsorii, ne reînțocăm în copilărie. Zăpada, probabil, e chiar copilăria noastră. Setea noastră de candoa-re, neostoiă, nînsoraie bună, pînăndu-se în căldarea satului, ne provoacă amintirile, mai cu seamă acum cînd zăpezile întirzie, cînd iernile despuate rîvesc blana albului că o mereu necesară lecție de puritate. Copilul din noi, nu spun o nouăte — locuiesc în iarnă; exilat în trecut, ea atînge, astfel, desăvîșirea. Parcă altfel nîngea cînd ne slobozem de pe dealurile sănișului. Atunci, protejați de zăpezile pure, întrebările nu ne durează; aș zice că nici nu existau. Viscolica cu vise, în scîlpatul golului — cascada tîcilor, albul fastuos, omăturile foșnoțoa-

re năruind liniști, pacea ceremonială înstăpînită, împărțeaua fericirea fără hotare. Dar nici o iarnă (și trebuie să mărturisesc, trecut-au anii...) nu poate fi asemuită cu cele din Bucovina copilăriei mele. Doar o iarnă în Bucovina, acolo unde mă înțelegă casa părinților mei, este o iarnă veritabilă. Intotdeauna, ființul Sucevei mi s-a părut un început de lume. Toate erau și au rămas îngăduitoare, blînde și liniștitoare aici, în sinul unei natuiri curate, semăndă o pace odihnitore, aducîndu-ne mai aproape de noi înșine. Nicăieri altundeva nu mă înțelegă această senzație de a rîmî unic, îndestulîndu-mi sufletul; sau dorința de a bea aerul dulce, cu miros de finețe și cetină, ca într-atîl de știutele locuri bucovinene. Aici te găsești aproape de cerul captiv în împedeze zilei cînd lumina gîl-giie, rotită lacom peste împăci vegetale, în izul pădurilor tîrece. Aici de pe spinarea uriașelor valuri de munți cuprinzi în geana di-mineții bogăția lumii.

Adrian Dinu Rachieru

Continuare în pag. a 6-a

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR

Dimensiunea lirică

Personalitatea lui Valeriu Veliman este exprimată deopotrivă de activitatea de cercetător, de traducător din literatura turcă și de poet. Ca medievist, el este apreciat drept un turcolog strălucit, pentru calitățile sale de paleograf și de traducător al documentelor otomane redactate în secolul al XVIII-lea, impunînd un original mod de editare (v. cronica Cristinei Feneșan la volumul Relațiile româno-otomane (1711-1821). Documente turcești, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București, 1984, 795 pag. — în Revista arhivelor, nr. 2/1985, pp. 234-236). Tot în prestigioasă revistă citată (v. nr. 4/1986), Valeriu Veliman editează, pentru prima dată integral, cel mai important izvor otoman despre Mircea cel Mare, care e fragmentul din cronica lui Ibn Kemal, apreciat de cercetători ca fiind „cea mai importantă contribuție pe care un turcolog a adus-o vreedată cauzei prieteniei dintre popoarele români și turci” (Manole Neagoe — Un moment de istorie românească, în „Lucafeărul”, nr. 27/87). Nu de mult, a apărut opul masiv Marele Mircea Valevod în Editura Academiei R.S.R., în coordonarea conf. univ. dr. Mircea Mușat, unde tîndrul savant figurează iarăși cu un studiu compact privind Domnia lui Mircea cel Mare în viziunea istoriografiei otomane (sec. XV-XVII), prilej strălucit de a edita izvoarele

otomane despre domnia și personalitatea lui Mircea cel Mare, însoțindu-le de traducerea românească. Riguroasa paleografică, acriția științifică, setea de înedit îl recomandă pe Valeriu Veliman, pe acest teren, drept turcolog de competență și dimensiuni cantemiriene, aflat în plină forță creatoare.

La fel de împătimit e Valeriu Veliman și după opera scriitorilor turci contemporani, traducînd admirabil opere din toate genurile literare (indeosebi din Yasar Kemal, Samin Kocogoz, Bilent Ecovîf ș.a.), acoperînd în această direcție, cu vădite disponibilități și compenete, un teren ce se așteaptă din piin valorificat.

Ca poet, Valeriu Veliman s-a bucurat încă de la debut de prestigioase aprecieri (Geo Dumitrescu, Cezar Ivănescu). Debutul editorial și-l face însă într-un Caiet colectiv al Editurii Albatros, cu versuri ce atrăgeau atenția prin densitate imagistică și printr-un fel de luciditate care strunește versul, disciplinîndu-l în minime enunțuri. Familiarizat cu tehnica haiku-ului ori cu dexteritatea stilistică a „catrenelor” persane (în general cu poezia orientală a ideogramei și a „guslei”) V. Veliman reușește deseori, prin densitate și transparență expresivă (Cu ochii larg deschisii, Ed. Albatros, 1983), să cristalografieză un lirism elevat. Cultura, însă, are, în cazul acesta, o funcțiune secundară, dar și una de verificare axiologică. Poetul se simte imprunurat de cuvînte ca o „ogîndă umplută / de adîncul altei ogîndi” (Miezul nopții în ochii zilei) și e încercat de o năzuință a lucidității extreme ce-i potențează condiția dramatică. Aceste tensiuni contradictorii sînt, de cele mai multe ori, exprimate într-un stil aproape baroc: „vairule al ris / pe buzele inecătorii”, „la gura sobei /

Z. Cărlugea

Continuare în pag. a 6-a

CĂRȚILE ANULUI 1987

Romanul povestitorului

din poveste se intrupează istoria, se rupe din ea ca ideea din creier, ca gîndul din trăire, ca osul din carne. În istorie se înfiripă psihologiile, în povestiri trăiesc eroii. Romanul nu rezintă divizi, povestea eroi. Istoria nu se poate scrie în poveste, nu face casă cu ea, se naște din negația ei. Pentru a se restabili echilibrul spiritual, neîmpăcat cu negația, se învește romanul. Acesta preia funcțiile povestirii.

Eroul lui Fănuș Neagu se încorporează să rămi-nă în povestarii, refuză să însă din el. Și astfel se naște povestea în roman, o specie de scriere beletristică aparte, care poate să apară numai în culturile mediale, în mediile care refuză să se rupă de trecut, ies din el cu el cu tot.

Lumea lui Fănuș Neagu este somată de istorie să însă din povestarii. Și cum refuzul ei nu-i pe placul timpului și al istoriei această lume se mută în roman cu povestile ei cu tot. Astfel s-a născut „Scaanul singurătății”. Cînd

istoria la chipul terorii ea desparte oamenii, îi dezbină, cultvă frica, îl pecculețuiește pe fiecare în scaunul singurătății.

Povestarii lui adună din nou, transfigurează „scaanul singurătății” în loc al vorbirii și al mărturisirii, al regășirii linișite a binelui risipit în scurgerea fără hotar a istoriei. Pe tărîmul istoric al orbeii deveniri Lazăr Mantora are un flux psihologic nestrunit, ordonat de vectorul fricii și al mizeriei umane. Pe tărîmul povestii, el apare, cu adevărul său convertit în simbol și cu numele schimbat. Este Leb Beitem, nume epionic, care-l înalță la impersonalitatea epionică a arhetipului, în pacea acestuia, pe care-o poate aduce doar povestarii. Povestea lui Leb Beitem devine tot mai încoerentă pe măsură ce istoria își accentuează teroarea. Chiar procedeele construcției artistice

Ilie Bădescu

Continuare în pag. a 6-a

Alexandru Pintescu

Continuare în pag. a 7-a

CRONICA LITERARA

ION ROTARU:

«O istorie a literaturii române»

III
Orică istorie, deci și o istorie literară, presupune evenimente, personalități care le exprimă, tensiunile antitetice care polarizează atitudinile și mobilizează la acțiune. Cînd A. E. Baconsky, pentru a ne limita doar la Dezvoltarea poeziei așa cum ne propun secțiunile din O istorie a literaturii române de Ion Rotaru, respinge modul grosier al comentării lui Eminescu și a poeziei lui, cînd același refuză condamnarea lui G. Bacovia ca poet decadent împotriva curentului critic care o simțea o asemenea poezie, cînd viitorul autor al Fluxului memoriei denunța goliciunea de idei a reportajelor versificate în momentul acestora de glorie, aceste inițiative polemice exprimă tensiunea definitorie a unui moment literar. De partea cealaltă se află exegeții reductivi sau ireverențioși în ton cu Eminescu, comentarii dispuși să treacă la capitolul reburtii decadente, „putrefacție”, poezia ca Bacovia sau Argeșiu, după cum și autorii reportajelor versificate și susținătorii lor în teorie. Astfel de manifestări polemice fac evident faptul că literatura română postbelică are o istorie, deci și evenimente și personalități în sine. În dispută, ea nu este, va să zică, un simplu dulap cu cărți. Simplu spus, de o parte s-a voit un fel de literatură, de cealaltă alta. Din tensiunea celor două poziții, vizibilă chiar în anii covârșii de cărți scrise după rețete, se toarcă firul istoriei literaturii române. Rămîne să-1 găsim în cărțile care încercă s-o conștientizeze.

Dacă n-a reținut momentul ieșirii de pe scena literaturii române a majorității scriitorilor români care o ilustraseră strălucit pînă în primii ani de după al doilea război mondial, O istorie a literaturii române schițează (totuși existența unui eveniment literar prin capitolul „Momentul Nicolae Labiș, Pleiada deceniilor 7 și 8, explozia lirică”. Pentru Dezvoltarea poeziei, simetrie, i-ar corespunde „Momentul 1955-1957”, „Bietul Ioanide”, „Morometii”, „Grosapa”. În poezia eroii autorului, care insistă asupra lui 1955 ca dată de apariție a „Bietului Ioanide”, care a apărut de fapt în 1953, cele trei cărți de proză au câteva trăsături comune, care le dau dreptul de a marca împreună un hotăr. Dar cartea tocmai acest ser comun al cărților în cauză nu-1 descoperă și nici nu ne spune de ce anii 55-57 sînt un hotăr și ce despărțit ei. Situația este identică cu cea de la Dezvoltarea poeziei, unde „explozia lirică” presupune antitetice o „implozie lirică”, nedefinită însă niciieri ca atare. Dimpotrivă, predecesorii „exploziei lirice” sînt tratați cu mai multă atenție și largime de spațiu decît reprezentanții „imploziei lirice”. Disproporția este, desigur, rezultatul lipsei de istoricitate a cărții, a dezinteresului pentru dialectica dezvoltării literaturii postbelice. Nedefinindu-se termenii care se confruntă sau înfruntă, relieful de idei și valori literare își pierde unul din criteriile prime.

Importanța după Labiș sînt, la Ion Rotaru, Gheorghe Tomozei, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Cezar Baltag, Constanța Buzea, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Petre Stoica, Romulus Vulpesco, Horia Zilberu, Petre Gheorghiu, Anghel Dumbrăveanu, Grigore Hagiu, Florin Mugur, Florența Albu, N. Dragoș, Mircea Ivănescu, Gh. Pituș, Ioanid Romanescu, Dan Laurențiu. I-ar urma o a doua generație în cadrul aceluiași mare val liric în frunte cu Cezar Ivănescu, Dumitru M. Ion, Gheorghe Albu, Mara Nicodan, V. Mălăeșcu, I. Nicolescu, Heana Mălăeșcu, Grete Tarterl, Daniela Crăsnaru, Florica Mitoni, Ioana Diaconescu, Paul Tutungiu, Adi Cusin, Dan Mutășcu, Marius Robescu, N. Prelpeanu, Dan Verona, Mircea Florin Șandru, cu o preferință finală: Mircea Dinescu, alături fiind Corneliu Vasile Tudor. Este, de fapt, vorba de ceea ce s-a nu-

mit uneori „generația Labiș”, uneori „generația Nichita Stănescu”, noțiune absentă din capitolul „Momentul Labiș”, deși îl urmează un altu intitulat „A doua generație”. Veniți din cercuri formative diferite (N. Labiș, Gh. Tomozei, Ion Gheorghe vin din școala de literatură, iar Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Marin Sorescu de pe băncile facultății de filologie etc.) toți acești poeți sau o aspirație comună, care le dă dreptul de a fi o generație literară, izbitor la tot poezii de vîrf ai acestei generații este că apar și se impun fără tuturi, fără mentori, fiecare dintre ei fiindu-și propriul mentor. E o „generație fără dascăli”, care la literatura română pe cont propriu. Proprii tuturi acestor poeți este restituirea unui orizont literar părăsit, fiecare străduindu-se să „reînventeze” poezia și literatura română pe liniile ei de forță impuse în perioada interbelică și mai înainte. Astfel este „Cartea de recitare” a lui Nichita Stănescu, astfel este „Zoozofia” lui Ion Gheorghe, astfel volumele lui Gh. Tomozei cu o studiată caligrafie lingvistică scoasă din cartea veche, astfel „Poeme” de Marin Sorescu etc. Scriitorii acestei generații cantonează ostentativ, emblematic, în universul literar anterior. Exemplul dinții dîndu-1 Labiș cu ciclul adolescentinilor, pentru ca la cei mai mulți comilonii ai acestei generații să devină vizibilă o coordonată eminesciană: unori mărturisită prin preluarea sau admirarea față de „Odă în metru antic”. Abundența „exploziei lirice”, — majoritatea membrilor acestei generații sînt prolifici, — își are o explicație în nevoia de a acoperi „implozia” anterioară. Reversul acestei trepidante activități literare este și stingerea mai înainte de vreme a unor reprezentanți ai generației. Insurgența și polemică în chip implicit, generația Labiș, are datorită inconfortului pe care l-a creat și-1 trează în continuare, dezavantajul de a fi privită ca intruză și ineluctabilă. Sigur este că în urma acestei manifestări de vitalitate literară s-a produs intrarea sau reintarea în literatură a celor care au tăcut, din diferite motive, în perioada anterioră.

Ca are comun Nicolae Labiș cu poezii care l-au urmat, ce a rezistat la ei din moștenirea lui, O istorie a literaturii române nu ne spune și în acest capitol ce și în altele fiind vorba de o succesiune de fișe independente și deloc de întințarea fluxului comun al literaturii de generații. Există o relație subtilă între Nicolae Labiș și Nichita Stănescu, după cum și cu Ion Gheorghe sau cu Adrian Păunescu, cu Gheorghe Tomozei și cu Ioan Alexandru cu Grigore Hagiu și Marin Sorescu, care totuși concep literatura pe care o scriu ca pe o misiune, definită altfel de la poezia la poezie. În numărul de poezii din această poezie lor ca pe o misiune în sensul în care o gîndea Nicolae Labiș și primul labișian nu se oprește la ei. Dar și în cadrul acestui moment, al acestei pleiade și explozie, autorul apalează la locul de culturi, care pulverizează imaginesc organizarea manifestării literare. Măsoară înălțimea de cuburi în istoria literară este contagioasă, așa încît l-am văzut recent pe poetul Adrian Păunescu folosindu-1 în creionarea unui episod de istorie literară recentă, din care schițe reiese — prin același joc al cuburilor — că, deși contestat vehement și public pentru ideile sale, un scriitor poate fi ușor aliniat altuia elogiat vehement și public pentru ideile sale de aceeași sursă. Dialectica fenomenului literar viu este și aici confundată printr-o uniformizare (iluzidantă) fixați în rama generației Labiș, alți Petre Stoica, și și Mircea Ivănescu din de alte filii literare. Grigore Hagiu face parte din prima formație, cea mai fidelă, a labișienilor, locul lui firesc fiind lângă Nichita Stănescu, după cum cel al lui Gheorghe Pituș s-ar fi cuvenit să fie lângă Ioan Alexandru, iar al Heana Mălăeșcu din decendența cel puțin parțială a lui Ion Gheorghe. Autorul cărții desparte artificial pe Ioanid Ro-

manescu și Dan Laurențiu de Cezar Ivănescu și Mircea Ciobanu, deși aceștia pot fi acceptați foarte bine împreună. Inexplicabilă este și prezența lui Petre Gheorghiu printre labișienii de vîrf, deși nu se distinge ca mare poezie. În Dan n-ar fi singura situație nemotivată din O istorie a literaturii române. Din capitolul care începe cu Nicolae Labiș, lipsa caracterizarea de generație, aspectul unitar al acțiunii acestor poeți, sufletul, cu alte cuvinte, ale acțiunii lor literare.

Dacă vom apela la criteriul numărului de pagini acordat fiecărui poet în parte în această încercare de istorie literară, vom obține următoarea așezare: „mai întâi Adrian Păunescu cu 26 de pagini, apoi Nichita Stănescu, circa 24 pagini, urmat de Marin Sorescu, 13 pagini și Mihai Beniuc, cu 16 pagini, vin apoi I. Rind și St. Aug. Doișcu cu 15 pagini, Nicolae Labiș cu 14 pagini, Radu Stanca cu 13 pagini, Miron Radu Paraschivescu, Geo Dumitrescu, Ioan Alexandru, cu 11 pagini fiecare, Eugen Ionescu, Radu Bouraeanu, Romulus Vulpesco, cu câte 10 pagini. Sub zece pagini au: Ion Gheorghe (9), Maria Banuș (8), Cezar Baltag, Ana Blandiana, Gh. Tomozei (7) etc. Orici ar fi de mecanic, procedeul rămîne grațior, pentru că ne oferă scara de valori literare a autorului cărții. Dar aici apar și semnele de întrebare. De ce poezii explozive sînt așezate ca tratament sub poezii ai fenomenului pe care manifestarea lor îl contestă („implozie lirică”) ? Este într-adevăr Gh. Tomozei atît de departe de Radu Bouraeanu pe cît o arată treptele despărțirilor fixate de cartea lui Ion Rotaru ? Locul oferit lui Miron Radu Paraschivescu nu este un gest de favoare inexplicabil în plan strict valoric, față de mulți alți poeți mai tineri ? Care sînt evenimentele literare pe care le provoacă sau la care participă Miron Radu Paraschivescu ? Care sînt operele lui literare care-1 plasează atît de sus în optica lui Ion Rotaru ? Capitolul dedicat autorului Cîntecelor țigănești nu ne răspunde la aceste întrebări. Cu toate acestea M.R.P. se bucură de 11 pagini în carte, pe cînd un creator de eveniment literar (în dublul sens al ideilor și valorilor literare) care-1 reprezintă independent față de jumătatea acestui număr de pagini. După război producția literară a lui Miron Radu Paraschivescu este interesantă valoric. Jumătatea din spațiul pe care l-1 acordă, autorul cărții îl ocupă cu analiza Cîntecelor țigănești, care nu fac practic parte din literatura postbelică. La bilanta criteriilor ducă la situații de valori cel puțin derutante.

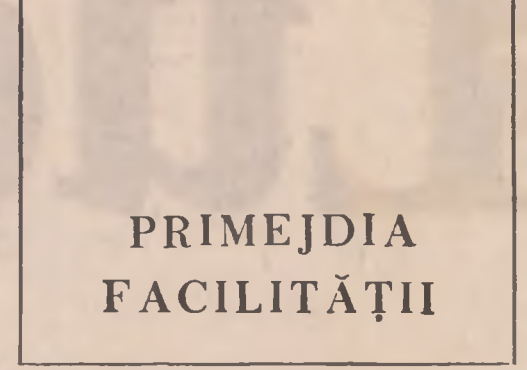
În linii mari O istorie a literaturii române reproduce o ierarhie de valori fixată acum circa două decenii în urmă, scriitorii mai tineri negăsindu-și locul în ea. Configurația istorico-literară a cărții, atîtă cîtă are, este o rezultantă a presiunii pe care au exercitat-o asupra autorului opiniile conștiente, generalizate și diverse forme de succes literar. Lui Eugen Barbu, la a cărui „istorie polemică” Ion Rotaru ține totuși să se refere, i-a fost acordată o pondere deosebită de o opinie constituată, generalizată. Asta face ca Miron Radu Paraschivescu, și ca el și alți membri ai generației lui sînt ocupe în carte un loc disproporționat față de valoarea artelor poezii din perioada respectivă. Funcționează aici judecata de valoare moștenită din perioada dogmatică. Bucurîndu-se de o opinie bine constituată, impusă, de succes, deci „Cercul literar” se bucură și de un tratament extins în O istorie..., pe care nu-l are din păcate nici cercul scriitoricesc de la Amanahel literar”. Steava, culesele, două cu mare succes, al cercului literar. În primul caz se urmărește o linie de „succes” literar. În cel de al doilea și al treilea caz, unde faptul de istorie literară n-a fost omologat, n-a avut altfel zis „succes” istoric literar nu reționează rezarator. Alte cazuri: poezii ca Grigore Hagiu sau Cezar Baltag, dezinteresate și orice formă de succes literar, sînt tratați înart în carte, destul de puțin și valoarea lor impune o altă abordare. Nu mai e de mirare, din acest punct de vedere, de ce Adrian Păunescu este considerat de Ion Rotaru cu citate bine alese, sînt cît de mult mare poet român de după război, atît timp cît succesul acestuia este în afara oricărui discut. Poezia epantată și poezii „glorioze” sînt la oet în O istorie a literaturii române. Tot succesul, vîrva făcută de „cenaclul de luni” ca și presiunea „coulții universitare”, la care Ion Rotaru ține, eradică atenția acordată acestui cenaclu universitar, sîntuorul prezent în O istorie... Eugen Barbu nemăfind la modă, cenaclu „Nicolae Labiș” condus de el nu este nici măcar oment în carte. Chiar acolo unde există un consens asupra valorii, date în răspăr cu moda, autorul se ține de ultime. Desătaf, mămă excolit pe Ion Gheorghe între cel mari al „momentului Labiș”, prezentarea poeziei acestuia este făcută din unchiuri minimalizante, fără intuiția întregului. Această este parțial situația lui Ioan Alexandru și, surprinzătoare pentru că autorul se încadrează în predecesiile autorului cărții, Tudor George.

Este greu de distins în acest adevărat „coulor al lui Nastratin” de judecări literare o judecări proprie emanată exclusiv de la autorul cărții. Dar o opțiune există totuși: între A. E. Baconsky și Miron Radu Paraschivescu, Ion Rotaru — ne-o arată cartea — îl preferă pe cel de al doilea.

M. Ungheanu

VIATA CARTILOR

POEZIE

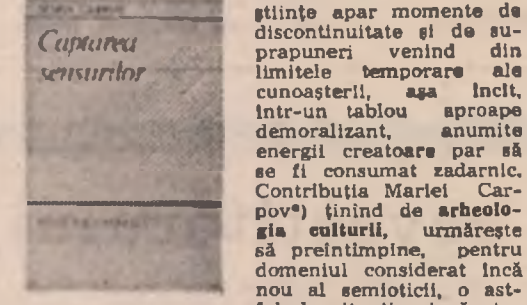
In acest nou volum* semnat de Gheorghe Azap totul stă sub semnul pezarilor, de aici inegalitatea valorică a lirismului. Lîngă poezii exemplare, tensionate de drama existențiale singulare, stau versificatii care, dacă nu ar fi semnate, ar putea fi ușor puse pe seama unui amator cu oarecare experiență în versificație. Se repetă, deci, în Ultimul exemplar întregul arsenal de motive lirice înlîtite în volumele anterioare. Poetul este un însingurat și de aici existența sa duală: uneori de acceptare, alteleori de revoltă împotriva acestor stări, încercînd o eliberare din acest spațiu prin catarsisul poetic. Singurătatea fiind la Azap o stare existențială și o stare poetică, interesează nivelul și intensitatea transfigurării ei lirice. Și acestea sînt sub cota celor din volumele de dinainte. Singurătatea, iată, și mută-1 și prosperă. Goliciunea-mi nervii și-al nopților frunzi, / Nereușind vreedu-tă să-1 pun o barieră, / Mi-a subminat feroavea, lovindu-mă pieziș. // Iar de-am crezut, prin vrenuri, că totu e-ntr-o doară, / Nebănuind-o pusă pe cel mai cîrcin rap, / Ea, înmulțindu-și arma, căreia-1 zicem: gheară, /

STUDII

«MARAMUREȘUL ETNOGRAFIC»
Cunosător privilegiat al Maramureșului, de origine maramureșean, distins etnograf și cercetător al tînușului din nord-vestul românesc, el însuși păstrător al creațiilor acestuia și organizator de activități culturale recunoscute în direcția de mai sus, Mihai Dăncuș ne oferă o lucrare de referință în domeniul. Cu atît mai mult cu cît în activitatea sa de conducere și îndrumare a Muzeului etnografic din Sighet, (făcut de original prin concepția ce stă la baza acestuia), autorul și-a dat seama de imensa bogăție a creației materiale și spirituale maramureșene, și cu atît mai mult în munca pe care a întreprins-o întru înfăptuirea lucrării cercetătorilor de vocație și stăruințarea lui aplicare din filii către o înțelegere dinlăuntru a fenomenului etnografic. Era firesc să se procedeze în acest mod, deoarece Maramureșul prezintă o vatră etnică originară, care focalizează diversitatea unor forme specifice de viață, cu note caracteristice, definitorii, evidente în vestigiile de o neîndoielnică vechime, atîtînd cu adevărat dămărușii și continuitatea. Către aceste dimensiuni ale creației maramureșene s-a aplecat Mihai Dăncuș, fie că e vorba de tînușul geografic și istoric al zonei, atît de distinct în aria pămîntului și istoriei românești, de șirul ocupațiilor tradiționale care aici își au obșria lor, de meșteșugurile și gospodăria țărănească, întemlate pe practici milenare, sau de portul popular maramureșean și de frumusețea

CRITICĂ

INCERCĂRI ÎN ARHEOLOGIA CULTURILOR
In dezvoltarea fiecărei științe apar momente de discontinuitate și de suprapunerii venind din limitele temporare ale cunoașterii, așa încît, într-un tablou aproape demoralizant, anumite energii creatoare par să se fi consumat zadarnic. Contribuția Mariei Carпов* întru de arheologia culturilor, urmărește să preîntîmpine, pentru domeniul considerat încă nou al semioticii, o astfel de situație și să stabilească dimensiunile originalității, dejuind pretenția unor teorii de a-și revendica modernitatea și actualitatea în spațiul unor adevăruri dezbătute cu mult timp înainte. Incursiunea în istoria poeziei reliefează tentativele științelor de a instaura un model dedus de lingvistică adecvat la analiza textului literar. Ea începe cu descrierea contribuției aduse de cele trei lucrări monumentale ale secolului al XVII-lea francez: Discurs despre metoda* (Descartes); Gramatica de la Port Royal* (Arnauld — Lancelot) și Logica* (Arnauld — Nicole). Dintr-o astfel de perspectivă sînt analizate diferitele teorii ale simbolului, cu distincțiile tradiționale și sem-simbol, conotație (idei accesorii) denotație, semnificație — sens, grad zero al scriiturii — limbaj figurat etc. Trebuie subliniat totuși că, deși poartă subtilul Coordonate analitice, deși anunță în câteva rînduri un sistem de referință original, cu funcție integratoare, studiile Mariei Carпов evită tușa esențială a problemei

bilească dimensiunile originalității, dejuind pretenția unor teorii de a-și revendica modernitatea și actualitatea în spațiul unor adevăruri dezbătute cu mult timp înainte. Incursiunea în istoria poeziei reliefează tentativele științelor de a instaura un model dedus de lingvistică adecvat la analiza textului literar. Ea începe cu descrierea contribuției aduse de cele trei lucrări monumentale ale secolului al XVII-lea francez: Discurs despre metoda* (Descartes); Gramatica de la Port Royal* (Arnauld — Lancelot) și Logica* (Arnauld — Nicole). Dintr-o astfel de perspectivă sînt analizate diferitele teorii ale simbolului, cu distincțiile tradiționale și sem-simbol, conotație (idei accesorii) denotație, semnificație — sens, grad zero al scriiturii — limbaj figurat etc. Trebuie subliniat totuși că, deși poartă subtilul Coordonate analitice, deși anunță în câteva rînduri un sistem de referință original, cu funcție integratoare, studiile Mariei Carпов evită tușa esențială a problemei

Desen de Mihaila Negru

NOTE • ATITUDINI

Un anacronism

● În nr. 11/1997 al revistei Amfiteatru, Vasile Popovici semnează un articol intitulat Fețele medaliilor care se referă la cartea lui Edgar Papu Despre stiluri (1986). Criticul face parte dintre aceia care mai cred că între natură și cultură este al călătoriei de nepăstare de netrecut, că — în consecință — între ontologia generală și ontologia particulară sau regionale orice punte de legătură e definitiv compromisă. Este adevărat că mentalitatea aceasta a fost multă vreme malădă principială a spiritului european, care a culminat cu nefecăția opozite, de iz teologic, dintre materie și spirit (natură și cultură etc.). Pe bună dreptate, J. Needham vorbea de un spirit schizoid european, pe care însă marile spirite au știut întotdeauna să-1 depășească. Unui poet ca Nichita Stănescu pomenita disjunctie îi apărea, termenul e cam dur, „o barbarie de tip inferior didactic”. (Respirări, 1982, p. 301). Evident, nici Nichita Stănescu și nici Edgar Papu n-ar putea gîndi că natura și cultura sînt unul și același lucru. E vorba, firește, de structuri ontice diferite, antinomice — în multe privințe — dar și complementare. În același timp, însă, așa cum precizează G. Lukács în Ontologia existenței sociale, rădăcinile ontice ale orizontului culturii și civilizației vin

din natură. Ignorarea acestui adevăr elementar se plătește scump, cu esecul izolării într-o extremă sau alta (recte estetism sau sociologism vulgar, cînd e vorba de artă). O victimă este și Vasile Popovici, care, în chip simptomatic, protejează propriile nedumeriri și fragilități de viziune în lucrările lui Edgar Papu. Principala obiecție pe care l-o face V. P. lui Edgar Papu este că, în mod eronat, acesta ar căuta rădăcinile fenomenelor spirituale în natură. I se pare o pură aberație să corelezi viziunea romantică, bunăoară, cu existența vegetală. Marile îndrăgite ale gîndirii vor tocmai din conexiuni surprinzătoare, pe care mințile obișnuite n-au cum să le vadă. Poate că Edgar Papu ne-a deschis un nou orizont pe tărîmul științelor spiritului întîind similitudinile tulburătoare dintre stilurile fundamentale și „profundizările lumii materiale”, care să-1 invoacă pe un alt mare gînditor contemporan, Mihai Drăgănescu. Este adevărat că Edgar Papu nu și-a propus ca obiectiv să dezlege misterul „intermediarului” dintre natură și cultură și de aceea polemistului i s-a părut că teoreticianul derivă direct stilurile din cele trei regnuri ale naturii. O înțelegătoare cutezătoare nu s-ar fi grăbit să respingă ceea ce pare socant (vorba poetului): „Rele-ori zice că sînt toate cîte nu vor înțelegem...”, ci ar fi făcut un pas mai departe decît înaintașul său. Evident, nu poate fi vorba de vreo obligație!

Uitarea rădăcinilor noastre firești vedem bine la ce poate să ducă în lumea de azi, Edgar Papu e un savant de largă respirație umanistă și

cărțile sale poate că trebuie citite și ca un mesaj testamentar adresat celor ce vin. Nu Edgar Papu este acela destinat să plardă și nu-mi imaginez că s-a simțit umilit de limbajul mustind de suficiență și trufie al unui literat care, gîndind pe urmele altora, se vede în postura penibilă de a descria în gîndurile savantului „rătăcirii protoconiste”. O astfel de etichetare pe ton inchiuzional aduce aminte de anecdota povestită odată de Mihai Ralea. Două studenți de la fizică purtau o discuție în contradictoriu. Nemaivind replică, la un moment dat, una dintre ele a pus capăt astfel controverselor: — „Așa mi trebuie mie, dacă stau de vorbă cu o tuberculoză!”

E un mod de a suspenda orice modalitate de dialog pe care totul l-a acceptat îngăduindu-1 să scrii despre o carte. Și atunci se recurge la cea mai lesnicioasă dintre soluții: etichetarea. Care, e drept, poate să facă impresie asupra celor neavizați — de unde și o oarecare „succes” al acestui chip de a face critică, dar din care în pagubă iese totdeauna adevărul. Această polemică a etichetării („rătăcirii protoconiste” etc.) Izoarăște direct din închiderea ontologică de care vorbeam. Or, nu de un dialog al surzilor avem noi nevoie astăzi. Cultura românească e un întreg a cărui înțelegere cere un minim efort de obiectivitate. Mai ales cînd e vorba de critică.

Theodor Codreanu

Întîlnirile Luceafărului

SATU MARE: În zilele de 29 și 30 i.a.c. revista „Luceafărul” a organizat o deplasare regională pentru întîlniri cu cititorii și membrii ai cenaclurilor din județ. Au avut loc întîlniri la Liceul agro-industrial din Livada (unde elevele clasei a XI-a au prezentat un spectacol folcloric, laureat în Festivalul național „Cîntarea României”), la Casa de cultură din Negreșii-Oas, (unde gazde au fost membrii Cenaclului „Flacăra Oasului”), la Casa de cultură din Satu Mare, (la una din sesiunile cenaclului „Afirmarea”), la liceul „Mihai Eminescu” din Satu Mare (unde elevele școlii au prezentat un spectacol pe versuri de Grigore Vieru). O temă asupra căreia s-a revenit în discuții a fost aceea a vieții de cenaclu și a raporturilor cenaclurilor cu revistele și editurile. Au participat la aceste manifestări Ion Bala, Costel Berinde, Vasile Berinde, Ion Bolos, Gh. Glodeanu, Ioan Halidcu, Emil Matei, Vasile Mic, Ioan Nistor, Dumitru Păcuraru, Al. Pintescu, Viorel Rogoz, Ilie Sălcănu, Ovidiu Săcu, Vasile Tarța, Radu Ulmeanu, Ion Vădu, Ioan Vintilă, Gh. Vulturescu, ca și Ion Iuga și Mihai Ungheanu din partea revistei „Luceafărul”.

BRAȘOV: Cenaclul cenaclurilor — o formulă originală prin care se reunește cenaclurile și cercurile literare din județul Brașov — și-a desfășurat, luna trecută, lucrările avînd ca generic „Omagiul de inimă și conștiință” adus conducătorului partidului și țării, eroinei și îndelungatei sale activități revoluționare. Virsta multora dintre aceste cenacluri numără exact anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, fapt semnificativ pentru mișcarea culturală românească, pentru amploarea și vitalitatea fenomenului cultural-artistic actual. Membrii cenaclurilor au citit din creațiile lor iar simpozionul care a avut loc în continuarea lecturilor a relevat preocupări de o certă tinută și valoare artistică. Asupra acestora vom reveni într-unul din numerele următoare cînd vom publica selecții din lucrările susținute, precum și cele mai reprezentative creații — proză și poezie. Din partea revistei noastre, la Cenaclul cenaclurilor a participat A.I. Zănescu.

● Maria Carпов: „Captarea sensurilor”, Editura „Eminescu”, 1987.

● Gheorghe Azap: „Ultimul exemplar”, Editura „Cartea Românească”, 1987.

Continuare în pag. a 7-a

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

Stefan Găitănaru

VIAȚA

ȘI VOCAȚIA DE CONSTRUCTOR

Presupunind că ar exista cineva care n-a văzut și n-a trecut niciodată fie și numai pe lângă efervescența vitală a unui șantier, e foarte probabil ca acesta să poată afla totul despre constructorii din manifestările culturale contemporane. Dintr-o colecție de gazete literare de pildă, din vizionarea producțiilor caselor noastre de filme și a nenumăratele scenarii T.V., dar și vizitând galerii de artă plastică ori frecventând cenacurile literare. Scopul cunoașterii (constructorilor, a vieții și muncii lor) odată atins, va începe de la sine să se confunde, să se metamorfozeze cu drumul parcurs până la el, realizându-se astfel un cișgiu înalt: descoperirea unei realități prin intermediul artei și deopotrivă ivirea artisticului, perceperea lui în prezentul cel mai apropiat, inconjurător, permanent, și care ne interesează.

Am petrecut citiva ani buni pe șantierele de locuințe ale capitalei (ca zidar și zugrav, și continuând desigur a-mi extinde calificarea...), și ca unul ce lucrez pe șantierul din centrul Capitalei de la turnarea primelor fundații, îmi propusese într-o vreme să spun despre constructorii tot și încă ceva în plus.

Poate că mai mult întâmplarea, drumurile laborioase ale destinului și așa mai departe, m-au dus în urmă cu puțină vreme la Antreprenorii de Construcții nr. 4. Există nenumărate cazuri de întâmplări, nu-i așa? Ce-au declanșat descoperirea unor vocații. Campioane de patină sau natașe de exemplu, ce au ajuns să practice aceste sporturi în urma recomandării medicului către părinți, pentru fortificarea organismului și creșterea poftelor de mîncare. Sau persoane ce nu și-au putut descoperi talentul poliștii decât în urma unui accident, silite să petreacă mai multe luni la pat, timp umplut cu învățarea limbilor străine... Aș curma aici apropierea și compararea, la întâmplare de întâmplări ce duc la împlinirea unui destin, rostul acestuia, de veniment unic, ireversibil și fără nimic întâmplător în el. Fiindcă mi-ar fi greu să compar vocația de constructor cu vreun talent sportiv, artistic ori de altă natură. Și asta din mai multe motive ce nu se cer numărate amintite în totalitate, printre care și acela că în general existența celui ce muncește cu brațele, a făuritorului nemijlocit de muncă, include o gamă întinsă de aptitudini și talente, care prin meseria practică sint permanent ignorate și deopotrivă puse în valoare. În copilărie am trăit o vreme în preajma unui croitor, meseria de excepție, care lucra absolut orice și cam în ritmul unei secții de fabrică de confecții de mănușe. Și astăzi mi-l amintesc pe acel om avînd o voce tenoră cum nu multe am auzit mai apoi; desigur fusese îndemnat de citiva cunoscuți să persevereze în această direcție, el cu bună știință își ignora talentul interpretativ; foarte rar se îndreptă să cînte în prezența cui și o făcea de obicei în timpul lucrului, ceea ce făcea îndoaia că-i sustinea randamentul în timpul muncii.

Pentru un artist însă ar mai fi de înțeles să-l pasioneze pictura la timpul liber, după zece și uneori douăzeci ore zilnice de activitate profesională. Pereti birourii șefului Antreprenorii de Construcții nr. 4 erau înțesate de acuarele și acușe în care arăta arhitectul și conducător al unui front de lucru în inima Capitalei, precum și pictor, laureat al Festivalului „Cintarea României”. Un chip tinăr, o privire cercetătoare, concentrată și totuși împelată măsura din dosul biroului, evluindu-mă parcă, dintr-o dată în toate punctele de vedere, neslăbindu-mă clipă în timp ce răspunde la telefon cu îndreptă precizie. Nu era pentru prima oară cînd auzeam de schele tubulare, piatră, panouri, grinzi, parapet, cușaci, dar de acum încolo voi fi avut de-a face cu acestea în modul cel mai direct.

Da, punctă arhitectului într-un moment de răgaz dintre două apeluri telefonice. Avem nevoie la schele de niște băieți zdraveni.

Nu-i anevoie de găsit băieți zdraveni în acest oraș, avem să cumpănesc mai tirziu. Totuși era nevoie de schelari, o nevoie acută după cit îmi dădeam seama mai mult decât de zidari, zugravi, dulgheri... Probabil o meserie care îndeseși din așteptări alese. Deși nu știam nimic despre această meserie. Cit de curînd aveam să aflui cite ceva, treptat aveam să aflui mai multe, și, ca o nouă dată în ceea ce mă privește, voi fi avut, revelația aș zice, că sint mai puțin zdrăveni decât arăt.

— Și încă ceva, mai spuse arhitectul. Și pe un ton confidențial, călduros: ai cumva rău de inimă?

— Nu... Adică nu știu. N-am prea avut de-a face cu așa ceva.

Bineînțeles, voi fi aflat-o și pe asta. Și că rău de inimă e impropriu spus, spus așa pe jumătate dintr-un reflex verbal și pe jumătate deliberat, pentru a oculti un simțămînt atât de intim prin înmăscul său. E frica pur și simplu cea care. Frica de a nu cădea în gol. Dependența fizică și psihică de forța gravitației. Ea trebuie învinsă. Desigur, el i se opune curajul. Avem să constat că-l vorba despre un curaj atât de specific, încît ajunsesem a mă strădui zadarnic să-i găsească alt nume. E cu totul altul decât curajul îndrăgănitului de a se mărturisii iubitei, sau curajul minerului coborînd în măruntăile pămîntului, sau curajul boxerului în fața adversarului. Recurgem la nuanțe și la înălțuri mai lungi sau mai scurte de cuvinte atunci cînd un cuvînt nu poate cuprinde vastitatea unui sentiment sau realității simple, și poate rămînea doar un regret, dar și cu bucuria sentimentelor și realităților ce nu se lasă niciodată pe deplin dezvăluite, trăind dincolo de cuvînt, frază, sintagmă, ceea ce un scriitor ar fi mai în măsură să explice. Inșă fiindcă aici era

vorba despre constructori: munca lor e dură, aspră, bărbătească și așa mai departe. Ea se desfășoară cu predilecție sub cerul liber, la discreția intemperiei de tot felul. Constructorii sint niște oameni tari, după cum se spune, și cu țările de caracter după cum se subînțelege, se și spune uneori, dar să ne ferim de iadaisme... Sint niște oameni supuși omenscului poate mai mult decât alții, tocmai pentru că atîtea slăbiciuni firești li se supun lor, sint învinse, înobilind, punînd în lumină calități ce par simple și anonime la prima vedere, și care privesc din afară, tot așa pot părea după oricît de prelungite strădăniile ale orînzului vederii. S-ar recomanda așadar, pe cit posibil, implicarea nemijlocită.

Ce-am simțit prima dată, avînd pămîntul ferm sub picioare și uitîndu-mă la un om care lucra la nu mai mult de cincisprezece metri înălțime? El făcea un pas de un metru, dintr-o țevă de un metru în ală, și încă doi pași, pentru a înălța două țevi, și încă două și încă, printr-o pleasă simplă, numită nod, cu patru prezoane și patru piulițe pe care le strîngea la cheie. El pune un panou de doi metri lungime și lat de patruzeci de centimetri pe scheletul esafodajului ce și-l construia deasupra capului. La intervale calculate probabil după felul cum se balansa schela sub greutatea lui, el găsea zidul cu spîțul și ciocanul, cîntînd un fir de armătură de care ancora schela cu o sîrmă de fier-beton de șase strînsă prin răsucire: el se sprijinea cu virful unui picior într-o țevă de un to și cu virful celuilalt picior într-o cărămidă lesișă un centimetru din rostul ei; el se zguduia de bătaie ciocanului, avînd ambele mîini ocupate și împlîntat într-un pas de circa un metru și jumătate deasupra a cincisprezece metri de cer, șaptesprezece, douăzeci, trezeci și cincî... El înălța rețeaua rară ce îmbrăca zidul încă neînțat în prima fază de finisare. El era primul, el crea front de lucru pentru zidari, zugravi, fierari betonisti, dulgheri, instalaționi.

Ce-am simțit atunci?... Despre alpinisti, pasuștii, cascadorii aștăia atîtea din filme, foto-reportaje, cărți, încît foarte lesne esti tentat a crede că cel mai bine jocul se vede de pe margine (marginea terestruului evident). Si-n plus, prea scurt a fost răgazul de a-mi asuma retorismul întrebării de mai sus. Ni se părea că el face o muncă de natură, ceea ce în parte era adevărat, în măsura în care orice muncă și orice activitate umană se întindează cu astfel de etape. Mi se părea o meserie la-nemîna oricui, deși destule meseri făcuseră pică atunci și despre nici una n-aș fi putut spune așa ceva, nici portar sau paznic de pildă... dar asta, strîngîndu-mi pașii, aranjînd un panou, cu mîna, cu piciorul, cum îi vede sau simțeam, așa ziceau, rîle lui, mi se părea prea lentă, govoitoare... Cînd am urcat lîngă el și-l ajut dîndu-i la mîna cele trebuincioase lucrului, mi-am descoperit gesturi infînt mai lente, înămolindu-se în golurile de cer după care bărbia mișină și piciorul, orbite de o dimensiune neobișnuită a zărilor. Frica, curajul, abilitatea, ageritatea, și la cincisprezece metri, șaptesprezece... El îmi vorbea fără ca eu să înțeleg ce spune. Înțelegerea și toate cele cîinci simțuri își reveneau anevoie dintr-un soi de paralizie. El îmi vorbea: acum doi ani pe vremea asta s-a operat de hernie de disc. S-a hotărît greu să intre la muncă și cînd n-a mai avut încredere în el, acum ca nou: chirurgii dau viață omului, domle, nici n-aș fi crezut că eu să mă fiu om bun de muncă... Povestea filmul de așezară de la televizor. I-a plăcut dar mai puțin sfîrșitul, parcă te lasă așa, nu știu cum să spun... Da, sint unele filme care... Se sfîrșesc, vreau să spun că te lasă în tine să-l închipui sfîrșitul, e un procedeu interesant, și astfel încercam și eu să particip la conversație. El sîrea direct la niște canari, într-o colivie ce-o ținea pe balcon, cumpărase totul duminică trecută. Și așa frumos ce cîntă! Le imita fluieratul aproape fidel. Zici că ești în pădure la mine în balcon. Nu prea sint canari în pădure, înțeleg. N-are importanță, se adună și vrăbii și rînduiești cînd le pun mîncare... El avea părul și mustata sure, avea în jur de cincizeci de ani, era zvelt și avea în mișcări delicate și o precizie felină. Am un balcon mare, pot să joc fotbal cu nepotii în el. Am trei, unu de la fată și doi de la băiat. Trei băieți, de cincî, șase, și alia mic de doi ani care numai cu mine doarme, nu mă cule pină nu vine tatală acasă, de nu mai pot să mă întirzi și eu la o bere...

Piciorul, fi atent unde pui piciorul. Nu știu dacă am gemut sau am oftat sau am strigat, sau toate deodată. El întorcea chipul cu o pomelă muncii de arși și geruri, tăbăcit de intemperii. Zîmbea, și n-aș avea cum să uit vreedată zîmbetul acela. Mai va fi trecut o vreme pină ce eu voi fi fost sigur că știu tot și încă ceva în plus despre constructori, înșă nu voi fi niciodată sigur că pot spune totul.

Se construiește, construim — e una dintre cele dintii și poate cea mai minunată realitate contemporană. De la o zi la alta chipul capitalei se schimbă, prefîgînd durabilitate și o estetică arhitecturală năzuind o vestică tinerțe. Pentru cel care trece azi pe porțiunea finisată a Bulevardului Victoria Socialismului, amplasarea noilor construcții în spațiu cu iz zonal-gigant din inima Bucureștenului, plin de încărcătură sentimentală a bătrînelor oraș, această magnifică idee pe cale de a se realiza, devansează timpul nostru cotidian proiectîndu-ne înaintea undeva dincolo de cumpăna milenului trei, materializîndu-ne mîndria de locuitori și constructori ai unei metropole europene.

Radu Aldulescu

Geto Mermezei „Constructorii”

„MAGISTRALELE LUMINII”

Alături de redescoperirea României, prin ceea ce are acest spațiu ireductibil sub raportul civilizației și îi asigură continuitatea, scriitorul român năzuiește a comunica și a realitate contemporană cu el, alături în schimbare și adugînd imaginile de ieri, fundamentale, o pinză multicoloră a lumii românești de acum, înfăptuind o sinteză în permanent; „noul” de astăzi e „tradiția” de ieri, această însușire de momente, exprimînd o românită perenă, legitimează o civilizație și existență istorică a unui popor. „Cîndvo, acest pămînt se numea Dacia Felix... Ce țară din lume n-ar fi fost fericită cu atîtea doruri și hăruri, ivite sub lucrarea naturii și sub lucrarea multimedierii a omului?” — așa se deschide (print-o precuvîntare aparținîndă, parcă, prin anonimitatea ei, unui spirit popular care aparține zilei de azi) un voluminos tom, de aproape 800 de pagini, intitulat „Magistralele Luminii” (Ed. Eminescu, 1988), un document al istoriei românești contemporane, o cronică, de aspect colectiv, în imediat. „Dar România noastră, România socialistă, România revoluției din August, România Congresului al IX-lea al partidului, a vrut pentru sine mai mult” — așa continuă cronicarul predoșloviea lui. „S-a aplecat cu înfîntă atenție asupra ei înșăși, contemplantu-și chipul în oglinda marilor aspirații de viitor. Și a hotărît că acest chip poate răspunde mai viu nădejdelor ce din veac știncează de el. S-a inaugurat astfel era construcției unei noi geografii economice și — subsumată acestei construcții — era reconstrucției geografiei fizice. Consecințele acestui gigantice efort se cunosc”. Și, într-adevăr, zicem și noi, ca și cronicarul timpurilor de azi: „un drum în Bărăgan sau în jos, în Dobrogea, un drum în Transilvania, în Bucovina, în Oltenia sau în Banat, în Maramureș sau în Moldova, toate aceste drumuri de miazăzi și de miazănoapte, de apus și de răsărit, ne vor arăta chipul nou al patriei. România Epocii Nicolae Ceaușescu devine o nouă Dacia Felix”.

Emoția reportajului care străbate țara e într-adevăr profundă, sentimentul unei geografii a grandiosului, edificat de om, reiese de pretutîndeni. Această lume a Carpaților și a Dunării de Jos, a Cîmpiei Române și a tuturor formelor, familiare, de relief se continuă, prin sforțarea unui popor liber și demn, într-o nouă geografie, o geografie a oamenilor, care va rămîne tot atît de multă vreme cit și marile edificii ale epocilor trecute și care, deopotrivă cu acestea, confirmă puterea de creație a unei colectivități trăind în unitate cu spațiul ei tradițional. Geografia nouă e, mai întii de toate și la o repede ochire, un peisaj nou și uriesc dar, mai mult decât atît, se arată a fi o nouă formulă sufletească a acestor autohtoni cu existență neîntreruptă, de mai multe mii de ani, în această lume o civilizație a universalului, o întuiție a grandiosului ca soluție de existență istorică o lume monumentală, un „nou clasicism”. Această clasicitate cotidiană nu mai populează

lumea cu monumente pe care sufletul doar le contemplă de la depărtare și cu respect, ea însemnează o clasicitate a vieții, clasic istorică de afirmatie depînă a creativității unui popor. „Magistralele luminii” este un repertoriu complet și o catalogie impresionantă, o recapitulare a unei istorii contemporane definită de homo faber. Această imagine rezultată din impresiunile fragmente începe a se constitui la București, în această „metropolă”, sugerînd, cum zice Dinu Sărau, „o facere a lumii”. Bucureștii sint, într-adevăr, „locul natal al metroului”, (Cornel Marandiu), „O capitală pentru prezent, o Metropolă pentru viitor” (Florentin Popescu), viața de acum a orașului începînd print-o „călătoria pe sub temelile Cetății lui Bucur” (Ilie Tănăsache). Astfel de panorame de viață cotidiană, modernă, civilizată stau clături de acelea care descriu pe „Lotreni” (Valentin Hossu-Longin) și „generațiile Partidului de Fier” (Favel Perfil), „lucferii energeticii românești” (Mihai Caranfil), „Stelele din adîncuri” (Marin Negoiță), „orașe și văi” situate pe „Planeta Cărbunelui”, ori acolo unde prin moderne alchimii, se naște lumină, o lumină a unei noi Geneze. E, în total, un „anotimp al oamenilor”, ridicînd o întreagă geografie a românilor la dimensiunea unei vieți demne și libere, desfășurînd, din „Dobrogea de aur” (înfățișată de Corneliu Leu) pină în Dăbuleni sudului oltean (a căror murgărie o face Ilie Purcaru) și de pe Someșul încercat de istorie și peste Transilvania, pină în Cîmăia Română și în Moldova — această nouă „România pitorească” și, mai mult decât atît, fundamentală.

„Cadru cel mare al noii geografii românești este acum în plină încheiere” — scrie, într-un inspirat reportaj, Ilie Purcaru. „Realizarea lui reprezintă o victorie epocală — epocală fiindcă a produs unei epoci, marcînd sfîrșitul o epocă. E, poate, cea mai însemnată victorie a unui popor care, modificînd natura, se modifică pe sine”. Iată un document de conștiință, definitiv, pentru scriitorul român de azi, care, descoperînd România vremurilor noi, se descoperă pe sine și se așează în cadrele esențiale ale permanențelor.

George Traian Roman

Ceahlăul

Fruntea sa mereu senină
e izvor de vis și stele.
El privește-n zări statonice,
totdeauna necîntit.
Fulgerul nu-l înspăimîntă,
subîberă furtuni rebele,
fiindcă e în orice clipă
de-un popor de munți iubit.

El nu s-a ivit pe lume
dintr-o pură întâmplare.
A fost pisc, întii, pe-o mare,
de val tulbure lovit.
Dar smulgîndu-se din ape
dornic de azur și soare,
spre înalt a tras tot plaiul
care-i astăzi înflorit.

N-a făcut și nici nu face
altor piscuri temenele.
El cu soarele vieții
pentru veci s-a înfrățit.
Este veșnic temerarul
fiecărei clipe grele,
iară liniștii și păcii —
Munte ca străjer vestit.

Constantin Atomii

În pragul Turzii

În nopți de toamnă inima-mi stă trează
În pragul Turzii și un gînd amar
Prin veacuri grele somnului îi veghează
Viteazului Mihai — cel legendar —

Istoria ce-a-nscris Călugărenii
Prin lupta unui milenar popor
Pe fiecare filă-n cartea vremii
A revărsat credința-n viitor.

Tribut plătit-am dragostei de glie
În rîni și sfîrșitecări ce ne-au durat
Dar inima plînsu în veșnicie
S-a re-ntrăgind mereu precum un scut.

Chemare

Din vechi izvoare de hotare
Un riu nestăvilit străbate,
Tumul de oameni și de care
Spre Alba Iulia-n Cetate.

Sunați din trimbițe de-alamă
Semnalul deșteptării sfințe
Ce ne-a unit și azi ne cheamă
La Alba, cum chema-nainte!

Deschideți porțile cetății
Să intre sutele de mii,
Făuritorii Libertății
Cel ai frumoasei Românie!

Cad lungeii de lumină
Feste unitele înuntri.
Dreptatea ce-am luptat să vină
Va dăinui prin grai de scuturi.

Tăria țării încercate
E glia cărului de-aramă
Cu-ânci izvoare nescutate
Obirșia daco-română.

Pe-altar de jertfe milenare
Trec generații în-mobilitate
De-aceleași flămuri triumfale
Spre Alba Iulia-n Cetate.

Constanța Bădicel

Gravitatea Blajului

Furtună de blîndă lumină
Simbur mereu viabil
Al credinței noastre
În limba română;
Te asemeni
Cu pîntecele cel roditor
Al mumei
Cu înfinita lui gravitație
Ce ne adună viii
Ne adună morții
Din eclipsa vremelnicilor spații.
Ce altă emblemă pentru sacra-ți sorginte

Desen de Raluca Grigorcea

Decît albele păsări
Ce-și cîntăresc diminețile
De-a curcî prin vinele țării
În respirația cea mai curată a cetății...

Cetatea Transilvaniei

Văd o lacrimă cristalizată
Pe fața de cort
Care te apără prin memorie
De cumplita secundă
Prin care ai trecut descultă;
Privește oamenii tăi
Dublați de stele
Nu dau înapoi în fața lentilei
Prin care Cetatea se vede
În smaltul unei embleme de pace.
Privește familia dintotdeauna cum arde
Deasupra murelor trecute în eternitate

Melania Cuc

Mai înainte ca fiii lor să se nască...
Transilvania, biruitoarea mea luptă
Și nesfîrșitul fulger al singelui
Netemător pulsînd în veșnicie.

Templul Unirii

Un vrej de aur
Neatin de brume;
Dar n-am intrat în el
Din alte zări!
Nai mieriele albastre
Neîncăpătoare-n rași
Nai orbilor cu frunza trasă
În săbii de oțel.
Pămînt ca un fruct din Jarul credinței
Își sunt steag,
În decembrie cînd la Alba Iulia
Ape-ve din mortar de stele
În pașnice zidiri se alege.

Patria

Cu Patria în gînd de rid ori plîng
senin cer al inimii mă doare,
să-i fie El lumină pe pămînt,
să-i fie buza arsă de ninsoare...

Cu Patria în glas de cînt ori tac
citez iubirea blondă, necercat flor;
de bou setos din ochii-i palinul fulgerat
de dorul Ei sfîrșea mi-i arîpă în zbor...

Cu Patria în minte, cu Patria în vis
mă simt bogatul mira cînd inima culege
măreamsă tinerită a florii de cais:
rînirea Ei mi-i boală, credința-Ea
mi-i lege...

De-aceia port în suflet dorința de-a-i fi
mire!
nemuritor în zodie sub românești cuvinte;
nîmic nu vestește al Patriei contur
ca dragostea de Ea. Lucești toți aminte!

Theodor Răpan

Istoria concretă

Urmare din pag. 1

multilateral, între Președintele țării și tineretea văstare ale României de mîine, așa cum l-am deslusit, încă o dată, din chiar primele fraze rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea de la recenta Adunare solemnă omagială: „În mod deosebit doresc să adresez cele mai vii mulțumiri pionierilor și șoimilor patriei, tineretului patriei noastre, pentru cuvintele calde ce mi le-au adresat, care mi-au reamîntit într-un fel de perioada de mai bine de 55 de ani cînd mi-am început activitatea mea ca revoluționar. Astăzi, copiii patriei noastre au asigurat tot ce e necesar pentru învățatură, pentru viață, pentru un viitor liber, luminos; pot să gîndească spre visul de aur — comunismul, să-și propună și să realizeze cele mai mărețe visuri”. Cu întreaga lor ființă deschisă spre cunoaștere, spre învățatură — cu expresia inefabilă și conștiință că participă la o vizită istorică nerepetabilă — micii vizitatori se apropie de documentele, facsimilele și fotografiile expuse, citind cu atenție paginile biografiei de excepție ce se proiectează, atît de sugestiv și pilduitor, de la o secțiune la alta a expoziției. Am mai văzut copii vizitînd „cu școala”, muzee și expoziții. Niciodată însă și nicieri n-am citit pe chipurile lor atîta pasionată curiozitate, atîta seriozitate și gravitate în receptarea și înțelegerea istoriei. Noțiunile bine cunoscute din lecții, din cuvîntele profesorilor și educatorilor, căpătau aici pentru ei concretețea unei iluminări miraculoase. Numai o demonstrație precisă și sublimată este capabilă să fixeze adevărurile mari ale vieții, și copiii din sălile muzeului participau la o asemenea lecție pilduitoare. Vedeam cum s-a fături și se făurește istoria, cînd le-a dăruit copilăria fericită pe care o au, cu atît mai de preț, cu cit aveau acum și dovezi palpabile ale sacrificiilor, ale luptei revoluționare cu abnegație dusă chiar pentru ei. I-am văzut coborînd veseli și zgometoși din autobuze, avînd pe chipuri acea expresie lipsită de griji a copilăriei, înaintea de a intra în muzeu. Și l-am privit la ieșire: păseau pe trepte încă în ritmul în care, cu atîta răbdare, vizitaseră sălile, seroși și vorbind reținut, cu privirile întoarse meditative înauntru, vizibil maturizati. Măcheta miniaturizată din țala împunătoare cu coloana îi primea, în toate detaliile ei, la scara unu pe unu.

alecsandru văduva

Iar oasele prin carne se preling se-ncurcă curbulele printre gene și-n sînge se topesc bulgări de lene

ascund la subțioară fomicare dar uite sună toaca de plecare și soarele mă întinde-n țărîniș pare că e în coborîrea-i joasă un pintec de femeia pofcioasă

mai stau puțin doar pînă număr peștii coșmare printre degetele trestii nu trebuie să tulbur lunecarea mai stau doar pînă fluturii s-or zbate în ouăle sub unghii adunate

poem dus sub brume

ci mă strecoar tușind sub brumă groasă lepadă și haină și cămoșă roasă ciorapii cam răliți pe la călcîi mă-nînd în lung în țat și simt prin piele cum soarbe trupul seve dulci și grele

m-aș furia spre rădăcini sticloase cu glasuri de cristal strălucite-n oase de coada adormitei salamandre și chiar mai jos spre caldul strat de sare să bănuie zădărnice de val și gust de mare

dar iată că rămin aici sub brume din soare mai strivind sub pleoape zgrume și ce plăcut va fi cînd mă vor paște minji căprioare dinți subtili de ren și citeodată deraiat vreun tren

poem către părinți

și tot te-ndemni către părinți purtînd parfum de lapte-n dinți și-n gene zmei și prinți

de nu te-ar alunga fierbinți pereții casei neclintii tot ei mai trece printre zîmți ca să te culci lingă părinți

poem aproape lipsă

acest poem nici n-aș fi vrut să-l scriu s-a năruit în mine un pustiu de n-aș avea părinți nici n-aș mai fi zîmbetul tăii lacrima de mumă pe străzi mă născocesc contur de brumă

aceste versuri nici nu le-aș mai scrie sînt doar schițat pe-un petec de hîrtie desen năving și năclăit în vînturi numai iubirea dulce de la frați mă poartă peste pașii degerați

acest poem de fapt nici nu e scris ca o sămîniță doarme într-un vis al pruncului aromitor ce-l legăm cînd ne-om trezi n-oi mai simți cum ară adînc prin umeri vîntul de la jară

poem popas

un somn posac mustește din genunchi copacii și-au supt crengile în trunchi

vasile preda

Cîntece de neasemuire

Primul (cîntec)

Cu ce să te asemui dacă nu cu o casă, unde-i zîmbetul mamei din lume cea mai frumoasă, iată, la fereastră ta — mușcata vieții mele. Ai înflorit-o, o rotești după soare, din căldura ta îi cresc frunzele și petale îmbătătoare. Fremătul sevei — singele meu; vine din izvoarele tale mereu. Imi dai un vis minunat să-l visez. Tu ești mare de vise și eu senin navighez.

Al doilea (cîntec)

Cu ce să te asemui dacă nu cu piinea cea albă care mă ogîndește-n miezul ei, care îndestulează cu frumusețe, care dă ochiului limpezit fastuoase ospete. Te aud cum îmi spui pe nume în spicul de griu, în foșnetul ierbiilor, în tresărirea argintului despletit în riu. Tu imparți tuturor iubire, din albastru, înalte potire. Numai cîntecul te poate atinge, numai în lumină raza ta se poate prelinge.

Al treilea (cîntec)

Cu ce să te asemui dacă nu cu gîndul strămoșului meu bun. Al acelui care eram înainte de a fi. Cînd muream cu sîrutul tău pe frunte în bătaii. Cînd trudeam la plugul ce ara dealul istoriei, cînd cîdeam trepte pentru pașii de bronz ai memoriei. Ființa ta nu a fost, ci este, va fi. Cu puteri ne ungi brațele și cu rază de zi. Inimă-mi bate cite o dată pentru fiecare fiu al tău. Și bătaia ei umbliă din piepturi în piepturi mereu.

Al patrulea (cîntec)

Cu ce să te asemui dacă nu cu dorul care face din mine pasăre, floare, cu ochiul lumii rotund, zămisliind căprioare; cu gîndul care devine realitate, care intră în lucruri și le dă viață, care transformă secunda într-o eternă dimineață. Dorul nostru te-a făcut necuprînsă. De aurul faptelor noastre ești, Patrie, ninsă.

Al cincilea (cîntec)

Cu ce să te asemui neasemuit, măică a toate cele ce sînt și vor fi, sărbătoare la care slujește viața mea cu străbuni și copii. Nimic mai presus, înaintea ta, nimic fără tine. Tu ești cea care ne pune pe frunte destine. Și ești ziua ceașta frumoasă, ești soarele, ești tot ceea ce se poate spune, tot ceea ce se poate cînta. Pentru lumina ta pregătim fapta adîncă și grea. Tu ești a noastră și sîntem ai tăi. Nimic, nicidecum, niciodată nu ne va tulbura. Neasemuită, și iartă pentru vocea măruntă, a mea!

Un erin alb pentru tine

și lăsa capul pe spătarul scaunului și închise ochii. Rigler îi spusese să aștepte la mașină că-l aduce el foaia de parcurs și, nu de alta, dar trebuia să-l caute iar cînaștie pe unde? La mecanici, unde joacă table, de bat zarurile pînă se timpesc și visează noaptea numai șase-șase, sau la usa cantinei, la palavre cu Anita, că toți, care cum prind o clipă liberă, se dau în vînt să-i toarne proastei gogoși. de-a ajuns aia să-i crească statul prin țesele doi copii din flori. — Riscurile meseriei, seful, i-a ris în nas Jordan. Nu transportăm noi flori toată ziua? Rigler a dat din mină supărat și a plecat spre birouri, bolborosind ceva numai pentru el. — Și ce-ar vrea? se enervă Jordan. Să mă țin toată ziua de coada lui? Un an, doi și lăse la pensie, iar io să tot trag de volanul ăsta... — Pleca spre Arad, nu chiar acolo, dar în zonă; își umpluse dușica cu pachete de flori, așezase lădițele cu răsăduri, trebuia să le lase prin magazine, în orașele prin care trecea; apoi însoți, poasă doar o noapte dormită în vreun hotel prăpădit de a doua; o zi liberă după aceea, pierdută prin curte, ba cu una ba cu alta, adică mai bate un cut în scindura hîrtită de la cotetul porcului, mai îndreaptă pămîntul gardului, că și pe asta trebuia să-l schimbe, a putrezii de tot, dar, oricum, mai mult prin grădina, în spatele casei; pe urmă iar la drum, că și acum se miră cum de nu merge mașina singură, ca un cal ce nu mai are nevoie de hăț și bici, de cit a bătătorit drumurile astea. — Stătea cu ochii închiși și i-l ar fi furat somnul, dacă n-ar fi simțit un miros străin înepîndu-i-nărlie. Miji numai un ochi și zîmbi. Erinul alb, erinul madonei, cum îl spusese inginerul că se numește, alb și puternic parfumat, stătea lipit de parbriz, culcat cu grijă pe bordul mașinii, lingă pix și foaia de parcurs. Cînd văzu foaia de parcurs deschise și celălalt ochi și se ridică brusc în capul oaselor. — Cînd a fost acolo? Rizînd, Rigler îi făcu semn cu mina, ocolii mașina prin față și se îndepărtă. Pe urmă îl uită, pentru că acum se certa cu Gore care, ca de fiecare dată cînd trebuia să plece într-o cursă mai lungă, își dădea mașina moară, inventînd tot felul de pretexte: că nu are buji la luma, că l-a lăsat motorul, sau îl face figuri instalația electrică.

— Nu știți, domnișoară, mai plouă în California? — Fata se opri nedumerită, își aranjă fularul și o porni îndreptat spre celălalt protaur. Jordan rise, rabată fereastra, și o luă spre centru. Trece de Piața mare, făcu sensul giratoriu și intră în autostrada spre Arad. De acum începea un drum monoton și, dintr-un reflex căpătat din alți de desele curse săptămînale, apăsa butonul de aparatură de radio. Nimic, doar niște hîrtiuri infundate. Îi închise. — Apăsă brusc frîna și răsuci volanul spre dreapta. Cînd mașina se opri își puse minile în cap și trase tare de căciula în jos. — Uite-l și pe asta, doamnă! În Ianuarie pe bicicletă! Lume scrintită, mai spusese pornind motorul. Bă, nea Căisă, strigă la el, cînd îl depășea, la-o pe patine, neică, nu pe bicliu! După doi kilometri uită de bătrîn și începu să fluiera.

Doamna Maria își strînse coșulul mal taro pe ea, îl apucase de revers și acum bătea cizmele de alta, jucînd în loc. — Frig, Iordane, frig pe la noi! Jordan transpirase cîrînd în magazin răsădurile cu flori, așa că nu-l răspunse. Mai aduse încă șase lădițe, le așeză lingă celelalte, și își trase sufletul. — Douăzeci și patru, și cu astea, treizeci. Plus cînspe pachete de crîni și opt de frezii. Să n-avem vorbe ca data trecută.

Doamna Maria își strînse coșulul mal taro pe ea, îl apucase de revers și acum bătea cizmele de alta, jucînd în loc. — Frig, Iordane, frig pe la noi! Jordan transpirase cîrînd în magazin răsădurile cu flori, așa că nu-l răspunse. Mai aduse încă șase lădițe, le așeză lingă celelalte, și își trase sufletul. — Douăzeci și patru, și cu astea, treizeci. Plus cînspe pachete de crîni și opt de frezii. Să n-avem vorbe ca data trecută.

Doamna Maria își strînse coșulul mal taro pe ea, îl apucase de revers și acum bătea cizmele de alta, jucînd în loc. — Frig, Iordane, frig pe la noi! Jordan transpirase cîrînd în magazin răsădurile cu flori, așa că nu-l răspunse. Mai aduse încă șase lădițe, le așeză lingă celelalte, și își trase sufletul. — Douăzeci și patru, și cu astea, treizeci. Plus cînspe pachete de crîni și opt de frezii. Să n-avem vorbe ca data trecută.

Doamna Maria își strînse coșulul mal taro pe ea, îl apucase de revers și acum bătea cizmele de alta, jucînd în loc. — Frig, Iordane, frig pe la noi! Jordan transpirase cîrînd în magazin răsădurile cu flori, așa că nu-l răspunse. Mai aduse încă șase lădițe, le așeză lingă celelalte, și își trase sufletul. — Douăzeci și patru, și cu astea, treizeci. Plus cînspe pachete de crîni și opt de frezii. Să n-avem vorbe ca data trecută.

geo călugăru

Eroilor poeme de iubire

Au dus cu ei, acolo, adine, în rădăcini Setea de omenie, de inalt, de implinire Se rotunjesc în fructe riuri de lumini Cînd rostim eroilor poeme de iubire.

Ei sînt aici și preturîndeni sînt Sub rădăcini de țară, de viață Izvodire Și-i vatra noastră, nemuritor pămînt Și ei se-nfirîpeză-n poeme de iubire. Cînd rostim eroilor poeme de iubire Ca miera curge lumina în gutui Se-nstăpînește pacea peste fire Și nicăieri ca-n România nu-l...

Poem de iubire grîului

Cred în el, ca-n dragostea dintii Și mi-l așez, sub pernă, căpătii. Cînd de arșiță pămîntul doare Imi plouă-n suflet, aducînd răcoare. De e vreme rea ori de e bună Miresma piinii-n juru-i ne adună.

gabriel iuga

— Fix douăștrei, șopti doamna Maria, înmîind vîrful creionului chimic pe buze. Tu cîți ani ai, Iordane?

— Păi, lungi el vorba, în timp ce-și îndesa căciula pe cap, cam tot atît, cit să am? — Esti tînăr, oftă madam Maria, de aceea nu simți frigul. Știi ce? Să le spu să-mi trimită și garoafe, mai zise ea, întinzîndu-i bonul semnă. Se vînd bine acum.

Tînărul dădu din cap că a sunit, împături hîrtia și o băgă în buzunarul de la piept.

— Că sînt prost să-ți dau ție garoafele, bodogăni el pornind motorul.

Ieși în șosea și o porni spre Lugoj. Mijea un soare rece, stîcios; zăpada se mai înmuiașe și Jordan apăsă cu putere pe accelerator. După un timp făcu dreapta și începu să urce o pantă. Cînd se sfîrși urcușul, o luă pe un drum de țară denivelat și cobori printre casele unui sat, ocolu un bustean căzut chiar în mijlocul unei bălți, ieși în plin cîmp pe un traseu la fel, plin de hîrtoape, cu gropi pline de zăpadă bălînd acum murdăra sub tăgîsul luctor al soarelui de larnă. Prin parbrizul stropit cu noroi văzu o moșdăcăță apropiindu-se din față și, abia cînd distanța dintre ei se mai mîșcă, descoperi în ființa aceea încotomănată într-un coșoc mare decit ea, un coșoc bărbătesc, o fată, Iordan fluieră încet, printre dinți, admirativ; se mișcă pe scaun nervos, nu știa ce să facă, dacă trebuia să-i spuie cîteva cuvinte; ce mai făcu? — Vă rog să mă lertați! se bilbli Iordan. Fata rămăsese stăna în locul unde o ajunsesse suvoiuil acela, fără să poată înțelege, pe moment, ce i se întîmplase. El mai făcu un pas și-i atînsu cu un deget fata uță, apoi își trecu grăbit palma peste fruntea ei, vola să-i îndepărteze pistriul de noroi, dar mizga se îndepărtează.

Dulce este lumina-i, și miroase A eternitate albindu-se pe oase.

Riuri la rădăcină-s de sudoare Să-l simt, în palmă, cum dogoars Și spicul greu, cum aurul și-l sună De crește bucuria piină-n lună.

Reverie

S-alunec parcă pe un drum de țară Și luna, mare cit o piine-n țest Lumina blind pe noapte o-nfășoară Să flu cu mine însumi și să uit de rest

Prin ierbi foșnînd să se audă graieri De parcă timpul l-ar toca-ntră dinți Și-n gînd eu viața s-o cutreier Pînă unde doare dorul de părinți...

tînsese și mai mult, și el își cobori mîna învins.

— N-am vrut, șopti Iordan.

Fata îl privea mirată, pe urmă întregă față l se destînsă și izbucni în ris, amuzată poate de clipa lui de panică, sau numai scăpata din prima umire, și acum totul i s-o fi pîrînd netaimăpomenit de vesel. Rise și tînărul și se repezi spre portiera lăsată deschisă, sări îndăuntru, numai jumătate intrat în cabină, și luă floarea albă de pe bord. Cînd se întoarse cu ea, fata tocmai își stergea fata cu broboada de pe cap, și Iordan abia atînci văzu cit era de frumoasă — sau așa i s-a părut lui atînci — că n-a mai fost în stare să facă nici un pas. A rămas cu floarea în mîna, întînsă spre ea, cu vorbele nerostite și zîmbetul, acum o simplă strîmbătură a buzelor spre colțul gurii.

Fata a ris iar, de data asta risul a sunat altfel, își va spune Iordan mai tîrziu, amintîndu-și întîmplarea, parcă victorios, un ris de femeie conștientă de frumusețea ei, obșnuită cu umirea celorlalți față de atîta perfecțiune — i-a luat floarea din mîna, l-a făcut un semn de despărțire cu broboada, adică a vînturat-o deasupra capului, și a plecat.

Cînd n-a mai văzut-o, dispăruse după prima colitură a drumului, dincolo de liziera ce pornea din marginea șoselei, înălțur a-a răsucit în loc și a pornit greoi spre mașină.

— Și ce dacă? i-a zis Gore, cînd l-a povestit întîmplarea. Pur și simplu te-ai fițicit! Ce dacă ai văzut o fată care își stergea noroiul cu broboada? Putea să-l ștergă și cu Arcul de triumf și tot nu mă lua cu lesinur.

Cu Gore nu se putea sta de vorbă cînd urma să plece într-o cursă ceva mai lungă, atunci devenea nervos și trebuia să-i spuie un lucru de două ori ca să-l priceapă.

— Ascultă-mă pe mine, Iordane, îl mai azur pe acesta, urcat acum la volanul camionului, nu te mai gîndi la fetele astea cu broboada, că te perpeleşti noaptea în pat, de faci ceareaful funie, și mergi pe urmă toată ziua năuc pe străzile.

Asta a fost simbătă. A doua zi, Jordan s-a sculat mai devreme, și-a pregătit pachetul cu mîncare, măică-sa încă mai dormea, și a plecat repede spre sere. Nici paznicul nu era acolo, cine știe pe unde bîntuia, și atînci și-a amintit că a făcut drumul degeaba, că era zi de duminică, și nu avea ce căuta la serviciu, ultase ordinea zilelor, născit cu totul de gîndurile astea ale lui legate de fata întîlnită în satul din munte. S-a grăbit să plece, îi era teamă să nu-l zărească cineva și să-i audă vorbe, și rîdă lumea de el cum o făcea Gore, cînd aflase toată povestea.

Auzi și la Gore, își spusese, mergînd repede spre capătul străzii, spre stația de tramvai, că-i este indiferent cu ce se șterge un om pe fată, fie chiar cu Arcul de triumf, Nebun, nu alta!

Măică-sa avea teabă prin curte, era tocmai spre fundul grădini, așa că s-a strecurat repede pe lingă Negru, care-l sărise în față fără să-l latre, și a intrat direct în casă. Pe urmă toată ziua a lucrat la gardul de lin — n-uc, se lăsase într-o parte, gata să se prăvale, de cînd descăcase lemnele anul trecut.

— De ce nu mănînci? îl întrebă mirată măică-sa, cînd îl văzu stînd în fața farfuriei cu ochii duși spre fereastră. Nu ți-i fi foame, al? Jordan întinse furculița, în care avea o

Să le vin deodată-n casă fără veste Fără să știu că noaptea m-au visat Și o să văd pe un perete cum că este Chipul copilului ce l-am uitat.

Și o să rupă mama-n mîini o piine Cum numai ea în lume știe să o facă Și m-o privi-ntristat bătrînu cîine Din blana lui, de moale promoroacă.

Aici e locul meu adine, adevărat Vegheat de ochii-necercănăți de mamă Și ai iubirii ce viață blind mi-a dat Și am venit să trec aici a vremii vamă.

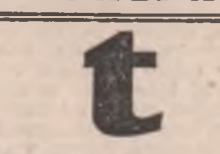
Cuvinte de dragoste

Cuvintele mele au culoarea iubirii A suferinței, a lumini, a vieții De aceea, iubito, în ceasul trezirii Adună-le din rouă-n faptul dimineții!

Lasă-le ca să-ți respire lingă pleoapă Umerii să-ți încălzescă blind în zădărnice Co-n ochii tăi, lumina să înceapă Lumea din nou a zămisliți cînd

Toate fi-vor simple, ca la început Să mă desprind de undeva, să vin Să ne rătăcim, iubindu-ne-n sîrut De parc-am bea al disperării vin.

teatru

„Evul mediu întîmplător“

TEATRUL NAȚIONAL — TÎRGU MUREȘ

O dramaturgie a parabolă, a distilării la esență a faptului de viață, cu reverberații adînci în conștiința individuală, în conștiința colectivă a epocii, este „Evul mediu întîmplător” de Romulus Guga, în interpretarea Teatrului din Tîrgu Mureș. Kermeny Arpad optează pentru semnificația semnului frust. Un doctor tern, al spațiului închis, teritaf de lipsa oricărei perspective, de opacitatea zidurilor înalte, acoperite de picături din trompe d'oeil, dînd iluzia descherii către viață, către lumină. În cînta e dominată de fragmentul unei statui uriașe: cizmele de pe soclu, însemn al puterii dominante, ilustrează, sintetic, un dicton al Caporalului Ioachim: „soldatul e superiorul vostru”. Căi în libertate, al lumii de dincolo, privesc peste zidurile cernite. „Paradisul” Gloriei este o cușcă sub reflector, de unde gîndurile și sentimentele celor ce îndrăznesc să mal sperie sînt captate sonor, ascultate, pentru a fi controlate, anihilate. Organizația ordinii impuse, a supunerii fără replică ucig încrederea omului în om, ucide omul, ucide speranța. Cel care va încerca să evadeze, încalcînd normale de funcționare perfectă ale or-

ganizației, va accede la sacrificiul suprem (de la umilință la moarte) cu credința găsirii sensului vieții, cu credința distrugerii păienjenisului terorii. Teatru în teatru, dramaturgia lui Guga impune luciditatea interpretării. Honterius, realizat de Cornel Popescu, trece prin toate nuanțele umilinței, prin durere și neputință, prin speranță și ingenuitate totală, prin mîndria împăcării cu sine, prin tunetul revoltei definitive. Dar trece cu prea multă patimă. Legile firescului sînt mai dure în registrul grav, dramatic. Femeia resemnată a Marinelei Popescu este viguroasă, dură ca viața și neclintită ca eternitatea. Pentru Fata care invată, Enikő Szilagyî aduce fermitatea femininătăii în toate drepturile ei. Ea poate face jocul celor puternici, dar tot ea le poate năru „comedea”, răzgîndindu-se să mai „facă” pe moarta. Reprezentanții puterii, Caporalul Ioachim (Ion Fuscuteanu) și Sergentul (Dan Glasu) au ticurile brutălații și perfidiei reprimitorilor. Pe cit e primul de gingăvît, pe alt e al doilea de pervers. Instrumentele puterii sînt definite prin chiar apelațiile lor, cu încercări arhetipale. Judecătorul „rechiziționat” al lui Vlad

Rădescu are genunchii moi și cînisul de ceasă, cu toată înfășurarea lui sta-tuară, glacială. Preotul lui Aurel Ștefănescu este Lunecos, Străinul (cron-car) al lui Dan Ciobanu e conștient de propria-i neputință, iar revolta lui e o furtună într-un pahar cu apă. Cu toții, rînd pe rînd, sînt actorii și spectatori propriilor drame. Caporalul este maestrul de ceremonii al înșenărilor pe care le savurează cu cinism „Sergentul venit în „vizită”. Cînd „Comedia” s-a terminat și omul a fost urcat în streang, instrumentele puterii își arată adevăratul chip: sub costumele „de scenă” se descoperă uniformele militare. Centrul de recreere umană a închis totul sub auspiciile tero-roarei. Străinul în alb (în spatele gra-tiilor) va prelua încrederea și speranța Omului sacrificat. Tînărul soldat (Eduard Marinescu) rămas în afara incintei va îndrăzni să anuleze cu creta anunțul mincinos al fațadei. Un început de ruptură, o fisură în angrenajul Organizației și speranța Omului în Om poate renasce... Un final, urmînd unui alt final (moartea Omului), revigorează, fortifică starea de spirit a spectatorului, aduce un omăgiu înaltului umanism, autentic, adevărat, avertizînd asupra pericolului degradării condiției umane. Scuzînd lungimiile reprezentației din Tîrgu Mureș, „Evul mediu întîmplător” este un spectacol necesar.

Nicoleta Gherghel

film

Realizare și intenții

Cineast cu opere de referință pentru cinematografia contemporană, în special, în zona atît de controversată a ecranizărilor (începînd cu Cehov, trecînd prin Călinescu, Sahia, Lovinescu, Macoveșcu), dar și semnatarul unor filme deconcentrate prin lipsa lor de adevăr artistic, deși purtau firul unor remarcabile condeie — Fulga, Everac — Iulian Mihai ne oferă prin recentul său Anotimp al iubirii o peliculă inspirată de actualitate (scenariul: Mihai Istrătescu în colaborare cu regizorul). Biografia celor două personaje principale ale Anotimpului iubirii, directoarea Irina Sterian (Cristina Deleanu) și inginerul Andrei Panduru (George Visu), face parte din universul cu probleme mari și mici ale unei importante uzine. Colectivul acesteia este confruntat la rîndul său cu probleme tehnice (mai puțin susținute dramaturgic în ciuda utilizării unui jargon menit să impresioneze), cu probleme

umane legate de adaptarea competenței la funcția deținută, de loialitatea față de locul de muncă, de arivismul construit pe relații superficiale, de idealurile tinerilor etc. Patina, și respectiv, consecințele melodramei se fac resimțite în aspectele comportamentului eroinei interpretate de Cristina Deleanu, personaj complex cu incidente în planul unui realism fantastic bine stăpînit de cineast, din păcate, doar în cîteva secvențe revelatoare. Datele superficiale, uneori, ale conflictului dramatic subînțeles, între poli opuși fără exploatarea nuanțelor, conferă schemei narative o uscăciune atenuată doar de virtuozitatea cineastului, manifestată în schițarea elementelor de atmosferă, în conturarea extravagantelor unei familii, în sublinierea angoaselor existențiale trăite de personajul Cristinei Deleanu. Credibilitatea situațiilor este salvată, în extremis, de efortul definitoriu pentru forța interpretării de

către principalii protagoniști Cristina Deleanu și George Visu, care polizează asperitățile elementelor nefirești prezente în premisele scenariului (asa cum a ajuns pe ecran) conferind căldură și adevăr personajelor interpretate. Știința dirijării actorului este remarcabilă și în privința rolurilor secundare în care Heana Predescu, Alexandru Racoveșcu, Jean Lorin Florescu creionează portrete călănesciene, miniatură memorabile față de zona ușor de uitat a unui prezent încărcat de locuri comune, ilustrate fără har, chiar de actori de clasă ca Mircea Albulescu sau George Motoi. Atributele actualității cu problemele ei fierbinți nu salvează un scenariu, cu atît mai puțin un film care nu este dirijat de la bun început la sfîrșit cu credința în viabilitatea sensului său. Confuzia, înegalitatea stilistică, ambiguitatea poziției autorului față de principalele personaje anulează în mare măsură toate intențiile bune ale unui mare cineast. De aceea îl așteptăm pe Iulian Mihai la o nouă întîlnire pe marile ecrane cu un film cel puțin egal reușitului sale din Felix și Otilia, Poveste sentimentală sau Procesul alb. Călin Stănculescu

fărâma de mămăligă fierbinte, prin ouăle cu brânză, mestecă în silă, să nu mai zică maică-să ceva, apoi uită și după ce îngheți îmbrăcătura, își pierde lar privirea, prin fereastră, spre crengile uscate ale ciresului.

În noaptea aceea a visat că gonia cu dubla lui, și cum, o sub roata din față, a țâșnit un suvoi imens de noroi cu zăpadă, o cascadă întreagă, după care suvoii s-a transformat în apă limpede și deodată, a auzit îndepărtat, în locul în care apăruse deja un lac mare, strigătul de ajutor al cuiva. El știa cine este, așa că a sărit din mașină și s-a aruncat în apele reci fără să se mai dezbracă, înaintând spre fata care se îneca. Și, bineînțeles, a reușit să o salveze: a luat-o în brațe și-a adus-o la mal, unde, amindoi istoviți, s-au prăvălit în iarba, acum verde, sub razele dogoritoare ale unui soare de vară...

Dimineața, când se îmbrăca să plece la serviciu, încă somnoros, obosit de toate intimplările pe care le văzuse, se întreba dacă măcar reușise să o sârute, atunci, în somn, când stătea amindoi întinși în iarba malului de apă. Nu, își aminti el, nici măcar atunci n-a îndrăznit, l-a fost frică dintr-o dată că, făcând gestul, totul se va spulbera și el se va trezi singur, cum, de fapt, se și întâmplase; cum se întâmpla de atâtea nopți, că numai gândul și dorința lui o mai puteau face să apară, în felul acesta, lângă el. Și dacă trebuia să-și amintească ceva cu precizie, cu meniu mai mare precizie, era alunița din colțul buzelor, chiar dacă ochii și fața întreagă, după atâtea timp de când n-a mai văzut-o începeau să capete contururi tot mai diluate. Alunița aceea exista și era sigur că nu se înșeală.

— Aluniță?! Explodă, zăta uluit, Gore, lăsându-se să cadă alături de el, pe treapta de ciment de la intrarea în cantină. Ești un om terminat, Iordane, definitiv terminat! Mă băiatule, dacă nevastă-mea nu avea și ea o aluniță acolo, crezi că și fi fost acum tatăl a cinci copii? Tu crezi că Ania, proasta asta de la bucătărie, ar fi făcut doi copii, din flori, dar oricum copil, dacă n-ar fi avut și ea o aluniță pe unde? Așa că, flule, caută-ți alunița ta și mai lasă-mă în pace, că lar limi face pocni-nogul delcoul!

Venise primăvara, mai erau încă diminețile reci, dar venise până la urmă: pe ramurile pomilor începuseră să mijesească timid mugurii, colțul lerbii începură să se desprindă pe lângă garduri, iar în unele locuri pământul se uscase deja bine.

Jordan se ruga tot mai stăruitor de Rigler să-l dea o cursă spre Arad, dar șeful de garaj dădea din umeri, spunea că nu are, iar atunci când s-a lăsat prima ocazie l-a dat-o tot lui Gore care, după ce și-a înjurat de mamă delcoul, motorul și toată mașina, s-a urcat la volan și dus a fost, fără să-l pese de mila-gaia lui.

— Lasă, a rîs Gore, alunițe găsești și pe aici, nu trebuie să le cauți prin Arad sau Lugoj. Ce mă, s-a enervat Gore, vrei să primești alunițe din pachet, din străinătate? Ale noastre nu mai sînt bune?

Jordan a rămas prostit în praful drumului, se uita după camionul lui Gore, care trecuse de poartă și o lua acum spre șoseaua de centură a orașului. „Prost să fie ăla care mai spune ceva, vreo vorbă măcar, că fiecare nu știe decît de ale lui și-și bate joc de tine cînd îți desearci sufletul...”

— Măncă, măncă, măncă! o auzea pe măcă-să. Dar el nu avea nici un chef să măncăze, împingea furtura din fața lui și se ridică în picioare, părăsind încăperea. A crezut că va uita odată cu trecerea timpului și, poate, așa s-ar fi întimplat dacă n-ar fi trebuit să transporte mereu crinii, „crinii doamnei, mari, albi și parfumați”, cum îi spunea mereu inginerul de la sere, zîmbind subțire, cu subînțeles, pe sub mustata groasă, înspicată.

Asta a fost larma și o parte din primăvară. Pe urmă descărea mereu alte flori, după cum le venea rindul, dar el tot își amintea de întimplarea aceea...

„Am să stau așa, cu gîndul la broboada înflorată a fetii, o să treacă vremea și am să îmbătrînesc, pe urmă o să vină pensia și, mai încolo, moartea, și jo tot cu gîndul și cu oful și în suflet voi fi. O să mor pe dracu’, se înveselii Iordan brusc, „N-o să mor deloc”, declanșă el ștergătoarele de parbriz.

Și totuși o mai căutase prin locurile din munte, pe unde o văzuse prima dată. Rigler l-a dat iar traseul vechi, s-a îndurat de el, a ridicat din umeri că, adică, e nebun de care curse așa de lungi, și l-a pus foaia de parcurs în mînă.

Descărca pachetele mari cu flori, madam Maria ota din nou, stringindu-și baina pe ea și spunînd că este frig, i se semnau bonurile și, abia ieșit din magazin, accelera spre drumul de întors, cu ocolul acela lung prin văle din jur. Bătea pe la porți și cerea cite o cană cu apă, dar n-a întîlnit-o niciodată, tot alte femei, bătrîne sau mai tinere, dar oricum nu era ea, îi întindeau ulcica, paharul sau chiar donița ca să bea.

— N-o să mor, își zicea acum, că nu mai am io chef să mor, asta-i! Trecu podul peste Cerna și începu urcușul, depășii primele serpentine asfaltate și intră printre arborii aburiti de negura rece de toamnă, pe drumul de care plin de hirtoape. Ploaia mărunț, ploaie lungă, se inserase devreme și el se grăbea să treacă dincolo de culmea dealului spre șoseaua mare ce-l ducea spre casă. Atunci a zărit-o. Venea tot din față, avea aceeași broboadă pe cap, nu mai purta cojocul larg, bărbătesc, ca în iarna trecută, doar o pelerină din plastic îi acoperea umerii și el, ca și prima dată, a intrat cu cauciucul din față într-o gropă și iar a țîșnit un suvoi de apă spre dreapta. Fata se afla ceva mai departe, așa că nu s-a întimplat nimic, dar Jordan a oprit motorul și s-a dat jos. Când ea s-a oprit, l-a întins floarea.

— Este crinii doamnei, a zîmbit Jordan. Data trecută am uitat să-ți spun cum se numește... Fata a început să ridă. Ridea cu ocolul dat pe spate, ploaia îi uda fața, se bucura de căderea aceea liberă din cer, și tînrul și-a dat seama că nu era cea căutată, că, în afară broboadei și a aluniței din colțul gurii, nu se mâna cu ea, dar uită repede gîndul acesta și, oftînd usurat, începu să ridă și el.

(fragmente de roman)

Tablouri de Viorel Nimigeanu (pag. 4-5)

corneliu zeana

Limbă de cîntec, patria mea

Se suflă de poet
Și cit de tare
'ndrăgii-au oamenii aceste locuri
De care și-au legat copilăria
Și visurile, nunta și destinul,
Numindu-le Malu cu Flori
Molvila Miresii sau Virful cu Dor,
Prisaca Dornei, Ația, Comena,
Firiul Rece, Salva, Zeletinul,
Apădia, Zegovia, Cotmeana,
Vălenii, Valea Cringului, Cașinul;
Au nume limpez, apele sfințite,
E plin de codru Lumea cea Pierdută,
Spre stele, munții năzuiesc prin piscuri
Precum se-nalță Ocolul, bunăoară,
În ochii lor, de slavii cel mai aproape.

Oraș de provincie

M-au fascinat dintotdeauna casele,
Cărți de povești, de poezie, romane,
Destina, romane, destine...
Cite împliniri și neîmpliniri,
Cite visuri
Citesc pe tocile praguri;
Cum strîgă ferestrele,
Fațadele,
Ce ține cumpănit poartă murturis
Un stilp, sau tocul usii,
Porțile, care semănă cu izvoarele,
Temelia cu rădăcinile...
Plecat-au atîția
Desprinzîndu-se
Asemeni rîndunelelor, păsări libere
Spre care ne-ntorcem cu sufletul toamna
Păsări ale cerului, dar
Alte de legate prin dorurile lor
Înit au credința revenirii
Chiar cînd sfîrșesc în depărtări.
Casele,
Răboj,
Timpuri.

Napoca

Passul meu cadențat și august răzbătea
prin milenii
Și-acum iată, din nou, dinspre sud,
traversează Napoca
Și din nou din pupila deschisă
și nește-ntrebarea
Dezagătată nîcînd, cum se-ntîmplă
cu orice minune:
Oare cum de pot fi, de-s cîeva, atît
de frumoase
Pămîntencele copii ce astăzi îmi trec
dinainte?

Pavaj de riu

Noapte,
Nopti,
Noptile,
Noaptea,
Spre străzile pavate cu pietre mă îndrept -
Albii de riu...

Curg molcom, învălmășindu-se,
Amintiri trăite, amintiri visate,
Amar-dureros-dulce cu-altă mai mult
regretul...
Peste pietrele slăfuite de vremuri,
Pași,
Metronom cronofag.

Rostiri și rosturi

(Exercițiu de rezonanță nedeslușită)

Se pregătea să treacă.
Întoarse totuși capul și-l răspunde:
Adevărul, ce altceva, adevărul.
Ah, pușnițoarea timpului!
Tîndărul nu mai întrebă ce este adevărul
Ci doar,
Arată-mi calea.
Zîmbi bătrînul și privi
Înc' o dată-napoi,
Îndelungat, apoi
Privi parcă prin noi,
Prin cețuri parcă, sau prin ploa,
Prin ceață, prin voi...
Ei, viața, dragul meu... viața...

George țărnea

*
*
Copiii de toate vîrstele,
ca o invitație la călătorie
prin copilăria celui care va rămîne
și primul și ultimul nostru
Nichita Stănescu.

Nini la sosire

E mare vilvă la Ploiești
Că s-o ixit, cum spun vecinii,
Un inger care-și spune Nini
Și-i sol al semnelor cerești.

De prima oară n-au crezut
Apropiatului lui șarada
Pe care o scormise strada,
Dar s-au crucit cînd l-au văzut.

Era mai blond decît mai blond
Și mai castan decît ca Stanii
Știuți de cei bătrîni cu anii
Prin partea locului umblind.

Era mai drag decît mai drag,
Mai cineva ca Avicena
Și mai în rol decît pe scena
Unui zadar numit hazard.

Deci bunii săi părinți, atel,
I-au pus comițe la scufiță
Și-ntr-o rochiță de fetiță
Îl poartă-n lume pe sub tei.

Ce drac de inger deghizat
Se dovedește-o fi venitul
O simte chiar și infinitul
Scos peste noapte la mezat.

Degeaba-l cred copil normal
Și-i dau să bea cafea cu lapte,
El știe tot ațtea lapte
Cît iul Styz, din mal în mal.

La fel de inutil să-l spul
Că nu se vind minuni cu chita -
Nichita crede în Nichita
Și nici nu-i Nini unde-l pul.

Mult mai tîrziu se va vedea
Ce noduri i se coc în mîntă,
Dar pin-atunci, peste cuvinte
Să tragem iute o perdeu.

Lectică dialectică (I)

Patru-l duc,
Patru-l aduc
Într-o lectică de nuc
Pe grozavul de haiduc -
Cu scumpături pe surtuc,
Dacă la suflet cam coduc -
Pentru bragă și sugiuc,
Joc, la Hanul lui Manuc
Unde șade singur cuc
Pin-ajunge zăbăuc
Tot scotînd de sub papuc
Oase reci de miel caluc
Perpelit la foc uituc.

Zi de zi același truc -
Din ce parte să-l apuc
Și să-l bage la baluc
Pe grozavul de haiduc
Care-a sporit dintr-un clubuc
Timplo și-și sfînt de stuc,
Dacă-n lectică de nuc
Patru-l duc,
Patru-l aduc.

Lectică dialectică (V)

Clasa vidă,
Cam lividă
Tine beznele-n firidă -
Nici tu frunză, nici omidă,
Nici măcar un fir de praț
Rătăcit de vreun zaraf
Dăpă nu știi ce perdaf.

Peste tot îi dă ocol
Golul care naște gol,
Cum doar unghi han mongol
Care și-a pierdut la pol
Lectică de protocol
Și îngheață căinele -
Clasă vidă cu inel -
Sprinzurînd ca un vițel
Fără pic de viață-n el
După voia lui Niinel -
Măcelarul mititel
-Alungat dintr-un hotel
Cu neantu-n testemel,
Ca un fel de testament
Pentru primul element
Fiul vidului latent,
Nelucid și neatent,
Dar zidit pe firmament
Într-un cerc adiacent.

Lectică dialectică (X)

Lectica pentru copii
Are temple cinepii
Și-un bondar desprins să spună
„Bună seara, noapte bună!” -
Te conduc pînă la lună,
Urcă-te la mine-n spote
Și visează ce se poate
Că ce nu, degeaba vrei

Să tot pui și să tot ieși
Pin-ajungi la anii mei,
Pe de-a-ntregul nu-i și nu-i
Și râmii cu poftă-n cui!

Lectica pentru părinți -
Are tîlpile fierbinți -
Pînă ochi cu vise-n van
Din poezie pînă-n tavan -
Și mai are, și mai are
Multe semne de-ntrebare,
Cum le simte fiecare
Înainte de picare.

Lectică dialectică (XVI)

Cînd se uită-n paradisi
Ochiul cerului deschis,
Aș zbură - ușor de zis -
Dar prin care vers ucis
Pot afla descript precis
Paradisul propriu-zis,
Cel cu ziduri de obis
Și accesul interzis
Pămînteanului proscris
Pentru vina de-a fi scris
Lectici care zboară-n vis.

Lectică dialectică (XXVII)

Cine cară cer în spate,
Unde pune tîlpi și coate
Și de unde ia îndemnul
Să desfacă-n scînduri lemnel
Și din ele-apoi să-ncheie
Lectica pentru idee,
Dacă nici nu are cuie,
Iar vreo căldă-n preajmă nu e
Să-l ajute la căratul
Și de-a lungul și de-a latul
A întregului nesățiu,
Fără timp și fără spațiu?

Lectică dialectică (XXXV)

Marți, și miercuri, joi și vineri -
Prea ieșim din timp de tineri.
Sîmbătă, duminică,
Orele s-or îneca
Și-o să cadă mult lor
Sub oceanul încol
Pînă-n altă zi de luni

Cînd nimicul din genuni
Va-nvăia din nou să crească -
După nunta îngerească -
Fără altă-mpotrivire
Decît punctul din privire
Care spune tuturoara
În ce loc opune ora
Și-n ce lectică se-ascunde
Vîntoarea de secunde.
Luni de-o fi, ori marți, ori vineri -
Tot ieșim din timp prea tineri.

Lectică dialectică (XLVI)

Din iubire în iubire
Trece firea de la fire
Și pe rînd ajung cocorii
Din văzduh sub roata morii.

Stă morarul sus pe trepte
Plictisit să tot aștepte
Dînd în bobă pînă se miră
Că e viu și mai respiră.

Apa trece, timpul trece
Pînă-ajunge carnea rece
Ca o piatră mult prea seacă
Și mai albă ce să-i treacă.

Și, atunci, pe sub fîlnă
Vine lectica străină
De la care nu-i scăpare
După vama de-ntropare.

Viața lumii, - uite-o, nu e l -
Suie-n cer să bată cuie
Și pe dira ei coboară
Alt morar cu altă moară.

plastică

Seducția luminii

Viorel Nimigeanu este tipul de creator care nu cunoaște disimularea. Intrarea lui în templul artei s-a făcut cu prețul unor purgatorii mistuitorale. Bîntuitor de întrebări fundamentale, tînrul ucenic se angajase pe drumul descoperirii propriei identități, experiență nesingulară, firește, dar chinuitoare, de vreme ce pictorul avea să recunoască, mai tîrziu, că nu a ajuns încă la a ști cum se cuvine ce și cum trebuie făcut, cit mai cu obșire, cum și ce nu trebuie făcut în Nu întimplător „virtelele melteriene” au fost voit prelungite, laborioasă, demnitate de artă îndrîgindu-l, în cele din urmă, și aducîndu-l la convingerea că un autentic destin artistic își secretă oricum identitatea indiferent de prestația maestrilor îndrumători, arta însăși, în tot ceea ce are ea mai adevărat, rămînd marelui pedagog. Și Viorel Nimigeanu și-a apropiat un asemenea crez prin parcurgerea unui traseu inițiativ anevoz, saturat aproape de dureroase momente metafizice. Tre laborioasă, temperament ardent, pentru care pînă și contemplarea este o ipostază dinamică în existența creatorului, tînrul artist și-a construit cu tenacitate propriile răspunsuri. În plan plastic, o bogată serie expozițională, care, de-a-parte de a fi o respirație în tentative de atelier, a ilustrat o notabilă consecvență stilistică și o tot mai expresi-

vă asumare a valorilor picturii tradiționale, în sensul unor afirmări manifestate consonant cu propria structură artistică. Treptat, Viorel Nimigeanu și-a conturat, prin acumulări succesive de experiență, dar și prin contactul susținut cu emanările unei distincții și plurivalente spiritualități (între care profesorul-pictor Vasile Grigore) o platformă estetică sui-generis. Nu originalitatea ei l-a preocupat, cit limpezimea dicteurilor și a criteriilor ei sistematice. Rezultatul unei atari limpeziri îl constituie pinzele sale. În orizontul picturii noastre contemporane Nimigeanu pare să-și fi aflat, cel puțin prin cercetările sale asupra peisajului și a luminii nordului transilvan, vocea distinctă. Pictorul stăpînește o paletă în care coexistă, deopotrivă, tonalitățile tari, senzuale, ale culorilor de pămînt, în nota buneii tradiții expresioniste baimărene, și fulgurantele vapoaze, difanale, ale impresiei luminoase dominată de veredele infinite nuanțat, oranj, griuri moi, umbră și tonuri opaline, căme de albur, Dealtefl, în recenta sa apariție la Galeria Municipiului, mai mult de două treimi din uleiurile expuse sînt consacrate peisajului. Și, destule dincolo acestea ilustrează strălucit măiestria pictorului, rafinamentul său în construirea spațiului, în simplitatea sensibilă și riguroasă, totodată, a desenului, dar, mai presus de acestea,

Corneliu Antim

muzică

m

„Cînt curat, cînt de iubire”

Concertul omagial și gala laureatilor concursului „Cînt curat, cînt de iubire”, organizat de Consiliul Cultural și Educației Socialiste, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Radioteleviziunea Română, au alăturat lucrări dintre cele mai reprezentative pentru muzica noastră de astăzi, oferind un felicit prilej unor condeie de renume să aducă cel mai de preț omagiu secretarului general al partidului, președintelui Republicii Socialiste România, I. o v a r ș u l u i Nicolae Ceaușescu, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de viață și a peste 33 de ani de eroică activitate revoluționară. Nu numai de o renume a unor forte creatoare de primă mărime este vorba aici: parcurgînd lista interpretilor, a formatorilor care au susținut paginile unor partituri laurate, ne-am putut convinge că participă cum sînt cele ale corului Filarmonic „George Enescu”, corului și corului de copii ale Radioteleviziunii, corului Operei Române, corului „Madrigal”, corului Ansamblului artistic „Doina” al armatei oferă unei asemenea prestigioase manifestări muzicale șansa unicătății. Ea dăruiește de asemenea artiștilor care alcătuiesc aceste colective artistice - și nu putem omite aici companiamentul susținut de orchestra

simfonică a Radioteleviziunii - o generoasă ocazie de a-și mărturisi atașamentul față de mărețel idealuri ale epocii de glorie pe care o trăim, Epoca Nicolae Ceaușescu. În privința lucrărilor, trebuie să subliniem faptul că, fără excepție, acestea au la bază texte de excepție care exprimă în cuvinte altele omagiiu poetilor adus celui mai iubit fiu al României socialiste. Astfel, armoniile maestuoase, limpezii ale cîntecului Urarea întregului popor de Mircea Bădulescu, pe versuri de Ion Țirlea, se regăsește, de pildă, transpusă specific în acordurile melodiei Compoziția Orașul cu chip de lumină, muzica Paul Urmuzescu, versuri Viorel Cozma sau corul Trăiască Președintele României de Vasile V. Vasiliache, pe versuri de Eugen Rotaru, au în comun o anumită respirație amplă, ferment pentru o linie melodică bogat ornamentată, unde versul și muzica își găsesc o excelentă potrivire. Aceleași atarmitați le putem face și pe marginea lucrărilor Omagiu tovarășei Elena Ceaușescu de Camella Dăscălescu, versuri Mircea Florin Sandru, Tinerețel Românel de Dan Bălan, versuri Mircea Block, De ziua lui, oșterea cîntă de Mircea Bădulescu, versuri Ion Țirlea, lucrări unde, cred,

melosului i se adaugă o anumită nuanță ritmică, creînd impresia de „vîntat”, de tineresc, specifică unor cîntece în care inspirația melodică este îndepărtată secundată de fluxul ritmic. Două pagini corale de frumoasă sensibilitate semnează Marin Constantin, pe versurile poetului Viorel Cozma - Cîntă tara în sîrbătoare și Slavă marelui bărbat, lucrări în care elementul folcloric, subtil stilizat, își găsește o excelentă aplicare, prin unele rafinate armonii modale, prin întorsăturile melodice ale liniilor principale. Din inima poporului, urare, muzica Lemistocle Popa, versurile Nicolae Dragoș, este, după părerea cursului; întîlnim aici melodia fină, avîntată totodată, cu care ne-a obișnuit acest prolific compozitor, întîlnim un ritm bine ales, o interesantă distribuție a vocilor, totul fiind însoțit de o orchestrație inspirată, alcătuită de lucrare de complexitate unde fiecare element constitutiv își găsește cel mai potrivit loc. Nu putem încheia această scurtă menționare a unor lucrări de calitate (și de viitor în repartițiile ansamblurilor noastre) fără a menționa partiturile Eroul se află printre noi de Viorel Cîlcu, versuri de Viorel Cozma și La ees de mare sîrbătoare, muzica Sergiu Eremia, pe versurile aceluiași poet, lucrări în care acordurile melodioșilor se împletesc strîns cu armoniile versurilor, ambele avînd la bază - ca, de altfel, întregul buchet de lucrări al concursului - sursa neîstovită de creație inspirată, care este biografia de luptă revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Viorel Crețu

Paradigma publicului specific

editura „Albatros”, cu o specializare mai strictă, cu profil non-tematic — spre deosebire de alte edituri — se definește prin asumarea calendaristică a unei vîrste, se dedică exclusiv Tineretului. Deci nu căreie tipărire în registrul ofertei aleatorii a autorilor, ci volumele scoțite ca probabilități de interes pentru o categorie socială și biologică.

Deci editura „Albatros” se definește prin scriitura cărților pe care le-ar putea serializa, ci prin lectură care îi este propusă în registrul opțional al unei categorii de vîrstă; deci, planul editorial ar putea cuprinde prin largă deschidere orice, de la abecedar la enciclopedie, cu un accent mai mare pe înfișare și nu pe aprofundare, pe popularizare și nu pe specializare.

Astfel cartea social-politică, cartea cu finalitate educațională directă, adresată tinerilor se concentrează în câteva dintre colecțiile reputate ale editurii Albatros precum: *Memoria pămîntului românesc, Coleocivile adolescenței, Dialog cu tinerii*. (Și la această secțiune am numi o carte aniversară cu larg ecou: *Istorie și revolte* de I. Popescu-Puțiru).

Cînd este vorba de cartea științifică, editura colaborează cu institutelor de specialitate, cînd este vorba de ficțiunea beletristică oferta vine de la autori. În prelungirea programei școlare s-au tipărit două lucrări care dincolo de informația specializată oferă o lectură accesibilă și agreabilă: *Socul matematicii* de Solomon Marcus și *Bios de Tudor Oprea*. Pentru tineri, tînarul ziarist și sociolog Traian Gănuș propune *Artă de a trăi* iar profesorul George Sovu un roman de succes, *Dimineața iubirii*.

În ceea ce privește literatura feti editura „Albatros”, ca și „Ion Creangă”, se adresează exclusiv adolescenței, preadolescenței, stîind că tineretul se interesează de orice, vor fi publicate tot felul de cărți — minus tratate de știință și albume de artă — de la poezie și carte școlară la text clasic și exegeză (în colecțiile Liceum, *Sinteze, Texte comentate, Contem-*

ranul nostru), de la romane istorice sau de actualitate, pînă la interpretări critice în spirit modern și literatură science-fiction.

În colecția *Cutezători*, profilată pe romanul documentar și de inspirație istorică, au apărut două volume din ciclul Strămoșii de Radu Teodor. Alături de un scriitor alit de cunoscut, în aceeași colecție, a debutat un tînar muncitor din Zalău, Florin Horvath, cu *O lacrimă pentru Măria Sa*, evocînd perioada lui Mihai Viteazul. Roman de actualitate și în același timp roman istoric. Faștele de arme ale unor civili în sec. XX de Corneliu Leu (în 2 volume) au avut un pregnant succes de public.

Editura „Albatros” a publicat în 1987 și romane de actualitate dintre care s-ar putea numi — evident enumerarea este incompletă — *Vameșul* povestit de Pan Șolan și *Misiune de investigație* de Ecaterina Tărlungă. Mai trebuie numit volumul de proză *Funele peste Alpi* al cunoscutului dramaturg Paul Everac.

Ce-i poate fi mai propriu tineretului decît cartea visurilor lucide, de ficțiune științifică și anticipație futurologică? (În acest sens trebuie spus că editura „Albatros” a primit o diplomă internațională pentru literatură S.F.), Victor Kernbach cu *Vacanțele secrete* sau C. T. Popescu cu *Planetarium* au avut un succes de librărie hotărîtor pentru a justifica perseverența editurii în publicarea literaturii de acest gen. Textele comentate au devenit un instrument de lucru în aprofundarea limbii și literaturii române în liceu, ca atare editura a încredințat în 1987 câteva din operele contemporane intrate de curînd în programa analitică ca *Păsările* de Al. Ivascu sau *Elegiile* lui Nichita Stănescu unor tineri critici literari (Stăfania Plopanu, Ion Bogdan Letfer) pentru analize ce armonizează didacticismul și în același timp interpretarea personală, cărți ce pot deveni referințe sigure în devenirea exegezei unor importanți scriitori. Dumitru Tîntuța la alcătuit panoramă unei specii literare: *Carte pentru minte, inimă și literatură. O antologie a esului românesc*.

universitarul D. Păcuraru a semnat un volum de *Aree stilistice* la medicul Virgil Sorin propune ipoteze psihologice despre Personalitate și succes.

Sigur că editura care tipărește de mai bine de două decenii colecția *Cele mai frumoase poezii* (care a trecut de numărul 200) nu putea să nu acorde un nou spațiu tipografic creației lirice publicată în tîrziu debutanți și scriitori înfrinși de mult în constanța publicului. Sînt prezente cu antologii poezii precum: Nichita Stănescu, Marin Sorescu (în limba maghiară), Adrian Păunescu, Corneliu Vadim Tudor, Petre Stoica. Din volumele inedite, unele reprezentative pentru un anume moment al carierei lirice a autorilor, am putea cita: *Vlăscia mea* de Minai Beniu, *A iubi, iubire de Dan Rotaru*, *Cotidenele* de Gheorghe Grigurcu, *Despre fragilitatea vieții* de Marin Mincu, *Fotografia unei iubiri* de Titus Vișeu, *Heliante* de Maria Urbanovici. *Faștele oglinzii* de Dan Mutașcu, *Căătorie într-o sămîntă* de Nicolae Sinescu, acoperind un larg evantai de modalități lirice.

Despre volumul său, poetul Petre Ghețez mărturisește: „Coborîrea în cuvînt nu-i altceva decît coborîrea într-o fîntînă de suflet omenească care sîpat, iată fără să știi cînd, douăzeci de ani. Aș fi buuros, sigur, dacă măcar un vers din această fîntînă s-ar dovedi a fi un strop de apă vie”. Mărturia acestor autor poate fi generalizată și la editura care l-a publicat, alături de alți stropi de apă vie din izvorul vesnic viu al culturii.

De greu de decis un best-seller între cele peste 100 de volume tipărite, în marea diversitate de genuri abordate de această casă de editură care își asumă condiția specifică prin publicul specific.

Dar editura „Albatros” are și o tradiție foarte puțin cunoscută. La Bibliotecă Academiei se mai pot consulta cărțile apărute acum 50 de ani, la editura „Albatros” în seria de bronz („ce cuprinde romane cu subiect exotic, carte de vinătoare, întimplări din toate colțurile lumii”), seria albăstră care „avea deschiderea în timpurile extraordinare, a aventurilor eroice, a luptei binelui împotriva răului” și seria de aur ce conținea „romane din mîrgăritarele lumii”.

Cărți, cum se vede, adresate tinerilor de atunci, bunicii de azi.

Aureliu Goci

Matei Gavril, Nicolae Velea, Gheorghe Suciu în redacția revistei „Luceafărul”, cu ani în urmă

Nicolae Velea Omul și opera

Ceea ce urmează nu vrea să fie și nici nu este o opinie de critic literar. Așa cum fraza de dinaintea acesteia nu constituie o marjă de siguranță în fața posibilității suspiciunii. Cel ce semnează aceste rânduri vrea numai, după putere, să fie sincer, eliberat, adică, de grile de lectură, de convenții stilistice, de condiționări amicale necesare, de prejudecăți noutății obligatorii. Încerc, asadar, să scriu despre Nicolae Velea, acum, la un an de cînd omul a plecat dintre noi, sigur, foarte singur, însingurat parcă mai mult decît, aș zice, în ziua de azi.

Anii trec ca apa... Ar mai fi scris Nicolae Velea, dacă...? Întrebare aparent naivă, care ascunde însă în ea, dincolo de posibilul meliorism, o anumită insatisfacție, iscată, cred, de prejudecăți samantății. Insatisfacție, de altfel, perfect nejustificată! Căci Nicolae Velea nu scria nici mult, nici puțin. A scris destul, destul pentru a rămîne un reper inconfundabil în literatura română contemporană. O pagină scrisă de el se recunoaște și se distinge dintr-o mie, pînă la subtilitatea stilistică, finețea observației psihologice, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingvistic sînt daruri care nu stau la îndemna oricui. Ex ungue leonem I Nicolae Velea este un scriitor rafinat, în felul în care Ion Creangă este un scriitor rafinat. La el, la acești puținii aleși, pînă la finețea stilistică, precizia compoziției, și, nu în ultimul rînd, deosebitul simț lingv

CÎNTECUL BUNICILOR

de VICENTE BATISTA

I ocuim cu bunicul, în vechea casă pe care aceștia o construiseră. Casa era înaltă și spațioasă, având o somptuoasă poartă de fier la intrare iar în fund o grădină cu smochini, camelii și lămi. Avea două curți interioare, două băi și o bucătărie mare, care dădea spre una din curți și spre grădină. Șapte camere, una lângă alta. Dormitoriile bunicilor ne impresionau cel mai mult, poate din pricina patului seniorilor din bronz, acoperit pudic cu o cuvertură brodată, poate pentru că pe acest pat fuseseră concepuți mama, mătușile și unchiul mei. Nu se mai păstra nici o urmă din vremea aceea: salteaau desenele formelor celor două corpuri, una pentru bunicul și alta pentru bunica. În fețele era o distanță de mai mult de treizeci de centimetri. Dacă vreodată dormiseră îmbrățișați ar fi fost greu să-ți dai seama. Nici în casa bunicul nu erau prea darnici în cuvinte dragăstoase sau mișterii. Ne obișnuiseră cu asta. Ne învățaseră că trebuie să existe respect într-un cuplu și că perechea se consolidează pe o bună gospodărie ce include gătitul, spălatul, călcatul. Restul ținea de domeniul fantaziei și, precum filmele din acea perioadă, totul se confundă în întineric.

Dumnicia scandalului a început obișnuit, ca toate celelalte dumnicii. Ne-au trezit când micul dejun era gata, ne-au întrebat dacă ne spălaserăm pe dinți și la nouă fără un șterf ne aflam într-una din curțile interioare, îmbrăcați și plătisiți dar gata de plecare pentru a nu înțiriza la slujba de la ora nouă. Bunicul înțesase să mai creadă în preotii, dar nu și-n Dumnezeu, ne asigură el și bunica era de aceeași părere. Au rămas acasă, și mult timp după aceea ne-am gândit că ceea ce s-a întâmplat în dumnicia aceea puseseră la cale chiar în acea zi în timpul cită a ținut slujba religioasă. Imi aduc aminte că predică părintelui Samperio a fost mai lungă ca obicei, că tata și mama au stat mai puțin de vorbă cu prietenii lor și că ne-am întors după ora zece, ca de obicei. A mai rămas destul timp ca mama să-și schimbe rochia cu un halat de casă, tata să-și așeze frumos costumul în dulap până la următoarea slujbă iar noi să ne schimbăm la rîndul nostru. La unsprezece și jumătate eram pregătiți să primim restul familiei.

Au început să sosească la douăsprezece și zece, oră la care seoseau întotdeauna și în aceeași ordine. După sărutări, discuții și risete, femeile au pregătit masa: au tăiat bucăți de salam și brînză, au pus pe masă plătouri cu măsline verzi și negre, au așezat în ordine și-foanele și sticlele de Amaro Pagliotti, Fernet și Cinzano. Fiecare bărbat și-a pregătit băutura după plac, ca-n fiecare dumnicie iar noi ne-am apropiat timid să obținem privilegiul de a bea un pahar cu sifon cu o bucăciță de lămie, pe care să-și sorbim încet imaginându-ne că bem Amaro Pagliotti sau Cinzano, intrucît Fernetul stiam că e amar cu salam, brînză și măsline. Bunica ne-a spus că mîncarea va fi imediat gata și acest „imediat” urma că va însemna în 15 minute din momentul cînd eram anunțați. Fiecare și-a ocupat locul care-i era rezervat:

bunicul la un capăt al mesei și bunica la celălalt. Copiii cei mai mari erau așezați lângă bunicul, în ordine după vîrstă și căsătorie și, în fine, urmam noi, la stînga și la dreapta bunicilor.

Ne-am făcut rugăciunea și am început să mîncăm. Au urmat observațiile pentru felul cum mîncam noi copiii și cuvintele de laudă pentru savoarele mîncărilor pregătite de mama la bucătărie. Nimic nu se schimbase cu trecerea timpului. Mă gîndeam că mai tîrziu vom merge să ne jucăm în curte, că apoi se va servi o gustare, după care ne vom mai juca puțin așteptînd deja să vină clipa despărțirii și nu ne vom mai vedea pînă dumnicia viitoare. Dar n-a fost așa: pe la jumătatea mesei s-a auzit vocea clară a bunicului. S-a adresat bunicii. Spuse:

— Îți aduci aminte de Raquel?
— Si de-aici a început scandalul.
— Bunica a întrebat care Raquel și bunicul i-a răspuns că aceea care era prietena ta în Mar del Plata, în vara aceea cînd s-a inaugurat noul bulevard. Trebuie să-ți amintești, Bunica a spus că nu, că nu-și amintea și bunicul fu foarte surprins că o uitase pe Raquel de care fusese atât de apropiată în vara aceea. Trebuie să-ți aduci aminte, Bunica mai negă o dată dar bunicul insistă. Cuvintele treceau de un capăt la altul al mesei și nîmănu-l trecea prin cap să le oprească, n-aveau încă nimic periculos în ele. Dar bunica negă pentru a treia oară și atunci bunicul spuse:

— Dulci și moi erau buzele sale, miere și lapte ascundeau gura ei.
— Si atunci bunica spuse că da, că acum își amintea. Făcu un gest complicat, de elogiu. Gestul îl făcu pe bunicul să surîdă și în mină îi apăru o pipă. Începu s-o umple, liniștit, fără mișcare cu multă grijă tutunul. Îmi interzisese să fumez cu mult înainte de nașterea noastră și pînă-n dumnicia aceea pipetele sale constituiseră doar o plăcută amintire din tinerețea bunicului.

Fiecare își avea propria istorie, dar erau toate invariabil condamnate să decoreze un rigid suport de pipă: să atîrne acolo pentru totdeauna. În dumnicia aceea, bunicul o alesese pe cea neagră, la care ținea cel mai mult și care-i reda plăcerea de a trăi. O duse la buze, aprinse un chibrit și lăsă fumul să-l învalvăie ușor. Spuse:

— Sîniți îi crescuseră frumos iar gura ei avea o aromă care mă înnebunea.
— Se cîia groaza pe fețele celor mari. Simțeam că mă pînsește risul, mă împiedică însă privirea severă a mamei. Am coborît privirea, ca atunci cînd mă admonesta părintele Samperio. Cuvintele bunicii m-au făcut din nou să ridic capul.

— Îți aduci aminte de Ruben? — spuse ea și întreabarea aceasta, inocentă, avu de îndată valoare apocaliptică.

Ass cum bănuim, bunicul spuse că nu, nu-și amintea. Bunica se arătă surprinsă și insistă ca el să-și amintească, că în perioada Unirii civile s-a mădegrăb un aventurier dect un

luptător. Cum de uitase discuțiile lor care se prelungeau pînă tîrziu, mult după căderea nopții? Bunicul negă pentru a treia oară. Și atunci bunica zise:

— Avea tenul alb și era blond, îl remarcam dintr-o mie.

— Da, desigur, își aminti brusc bunicul ridicînd paharul cu vin.

— Si atunci bunica, cea care întotdeauna ne vorbea despre cit de dăunător este alcoolul pentru organism, cea dintotdeauna devotată apei de Villa-Vicencio, fără sifon, bunica era bea numai orînd își umplu paharul cu vin și-l apropiase să-l simtă parfumul, să-l guste și, dînd din cap cu un gest complicat, bău tot conținutul dintr-o înghițitură.

— Te îmbăta sărutul lui asemenea vinului bun, spuse ea.

— Eram ca într-un vis nebun. Îi priveam pe bunicul, fără a putea însă să ne împotrivim gesturilor și cuvintelor lor. Numai într-un vis putea bunicul să-și povestească iubirile. Să vorbească despre Noemi, de buzele lui Noemi, care erau căronase și dulci ca mierea, sau despre Ana, de parfumurile pe care aceasta le folosea, cele mai fine din cite existau, sau despre Esther, cu țînta ei deosebită și cu pieptul ei frumos. Numai într-un vis ar fi putut vorbi bunica despre iubirile ei. Să vorbească despre Saul, cu părul său negru și negru ca pana corbului, sau despre Daniel, cu picioarele lui, asemenea unor coloane de marmură, sau despre Benjamin, impunător ca un adevărat luptător. Doar într-un vis ciudat ar fi putut vorbi ei despre Ruth și Ezechie, despre Sara și Ismael, despre Elisabeth și David, pentru că multe fuseseră iubirile lor, și, pasarea. Vorbiră despre nebunie senilă, fură și de iubiri ca doi copii jucăuși care-și schimbă înfățișarea și jucării. Si-și vedea fericiți.

— Ridică-te, frumoasa mea, spuse bunicul. Vremea cîntecului a sosit.

— S-au ridicat în picioare și au părăsit camera, călcînd ușor cu pași egali. Precum câprioarele, călcîndu-se mă gîndesc cîțiva ani mai tîrziu. S-au întins în mijlocul curții.

— Au înflorit pomii — spuse bunica, strîngînd cu putere mințile bunicului. Vîno, iubitule, în grădina ta să-ți culegi dulcele rod.

— Își spuse capul pe umărul lui și-l lăsa s-o ia de talie. Se îndreptară spre dormitor. Si-n clipa aceea parcă ne-am deșteptat dintr-un vis: ne-a revenit graiul.

— Ce lucruri frumoase și-au spus bunicii! — se minună vărul cel mai mic.

— Taci din gură — îl apostrofă unchiul cel mai în vîrstă.

— Si, pe rînd, fără să se pripescă, fiecare dîntre cei mari luă cuvîntul, justificîndu-și stupoarea. Vorbiră despre nebunie senilă, fură și de părere că nu trebuiau băgați în seamă diagnosticată ateroscleroză, dărura vină pe vîrstă sau pe vin. Așa cum, cu o clipă mai înainte bunicii făcuseră schimb de iubiri, acum ei făceau schimb de fraze; dar spre deosebire de bunicul, ei nu păreau fericiți. I-am lăsat pe pînă, pe mîna și pe unchiul nostru să vorbească. În continuare și ne-am îndreptat spre încăperea unde toți aceștia fuseseră concepuți.

Bunicii stăteau întinși pe vechiul pat din bronz. Erau îmbătați de ferice, pe chip erau frumusețea lunii și strălucirea soarelui. Eu își pieptăna roza din păr. Buzele lui, precum inși se imbinau într-un suris cald. Se îmbrățisaseră cu putere, îndulșii și țeseși. Ghiciram parfumul de chiparos, de sofan și de scorțoasă din băutura plină de aromă. Am înțeles atunci că regăsiseră bucuria de a trăi și că petrecerea luase sfîrșit.

În românește de Luminița Voina-Răuț

Proorocul

Feribăt al unui singur rînd,
Da făcînd dintr-un cuvînt anume.
Îl aprim și-l întrebăm pe rînd:
Unde sînt buzele tale,
Unde este inima ta,
Unde luminează ochii tăi?
Caraghiosul!
Arată cu degetul spre noi.

Moartea în sat

Pieța de toamnă ascunde
Și de pămînt iar desparte,
Ochi nevăzuți,
Dinși nezosiți.

Plînge seara în noapte,
Ede le stie pe toate,
Ce-l rău și ce-i bine,
Le trece ușor pe răboj.

Și-n miezul nopții, deodată,
Din valul de cenușă,
Sare un suflet-scînteie,
Speriat de-atîta întineric.

Prezentare și traduceri de Stelian Gruia

Juri Voronov

Parcul de lingă oraș

JURI VORONOV, născut în 1929, la Leningrad, a trăit experiența tragică și eroică a blocadei orașului de pe Neva. Multe din zilele de atunci au trecut din amintire în vers, împlinind profilul unui poet popular, cultivînd o poezie a simplității și emoției cutremurătoare, cum o atestă volumele „Puterea vîietii”, „Prelungul ecou”, „Mămori”, „Blocada”.

Cîndva au fost aici stejar
Și plopi cu crengi blajine
Mai sînt cluperci, cu boruri mari,
Și zmeură și mine.

În loc de flori sînt mine-n par
Și ghimpei de sîrmă, mii și mii,
Cu săcă față la atac
Dușmanii de-or veni...

Nu-l mult pînă la parc să mergi
Iar bunii gardieni
Ne lasă s-adunăm cluperci
Din micile poieni.

Ca interdicția-ncălcată
O țaină veștii să rămînă
Ne sfătuesc cu voce-necată:
Să nu dăm greș călcînd vreo mină.

La poștă

Ferestrele-n strai mure de gheață
Și peste tot, privirea de-ți ridică,
Doar vrafuri de scrisori împriăștate:
Spre cel de-acolo nepedegiate:
Și nesortate pentru cei de-acîi.

Celor ce, din decembrie, le în
Reproșuri să le facem
N-ar fi nici drept, nici bine.
Reproșuri chiar și mine
Nu-l de dorii... În fine,
Cu data lunii marie
Le ștampilăm, tăcut.

Știm că-n aceste plucuri,
Cu scris eșit sau plin de sîngăci,
Sînt veștii ce poți spera oamenii să le porți:
Unle, de la cei vii spre morți
Iar alele
De la cei morți spre vii.

Iar miine, pe etaje,
Pe rînd, din casă-n casă
Vom trece-ntr-o țară zi...
Surd, gîndul ne apasă
Și cit am vrea a și
Dare scrisori vin
De la cei vii spre vii.

În românește de Nicolae Dragoș și Laurențiu Duță

(din volumul „Aducerea amine sau uitarea?”, în curs de apariție la Editura „Univers”).

Mălinul

Prin binoclu, ne privește dușmanul.
Lui, printre case,
Tot i se năzare
Că vede steag alb fluturînd.
Albul aprins e de unde să știe, sărmanul? —
Că e doar mălinul în floare.

În curînd, liliace-nflorit
Înunda-va cu spumă de mare
Grădina, cîrdăcut.
Sirene și nici
Al obuzului suler cumplit
Nu pot să ucidă, n-au cum, liliacul.

Și nu vor putea stăvilii
Primăvara, minunea de via
Și culoare,
Iar oamenii
Vor zîmbi, lumina!
De mălin, de păsări, de soare.

Morții, viilor,
Nu le reprezintă
Dacă rid,
Cîntă sau se distrează.

Ei nu condamnă
Bucurii omenești
Și nici sărbătorile
Iubirii flori.

Dacă ei ar fi
Printre vii, și nu cești,
Prin singe le-ar cere
Aceeși viață.

Totuși unceri
Coroanele noastre îl plîng,
Iar ei
Pumnii și-i string.

● COTIDIANUL FRANCEZ „LIBÉRATION” este cunoscut pentru anchetele pe care le realizează în fiecare an. Anchetă organizată în anul 1987 a avut o singură întrebare: „De ce faci filme?”

Rezultatul anchetei a fost publicat într-o broșură, care a fost difuzată cu ocazia ediției din anul 1988 a Festivalului de la Cannes. Iată cîteva răspunsuri: „Cred că aș pus o întrebare prostescă” (Robert Altman), „Filmex pentru a fu de întrebare” (de ce faci film?) (Jean-Louis Godard), „Filmex pentru a-mi plăti datoritiile pe care le-am făcut tîrînd unele filme în timp ce trebuia să fac alte filme” (Francis Ford Coppola), „De ce nu?” (John Huston), „Pentru opinia publică”, Acest din urmă răspuns a fost dat de Alain Delon.

● NOILE FORMATE DE CARTI I-au oferit cu un timp în urmă lui Michel Butor prietenii de a se întreba: „Aceste cărți sînt destinate muzeelor sau bibliotecilor?”

La această întrebare a încercat să dea răspuns o recentă expoziție de carte organizată la Biblioteca Universității din orașul francez Nanterre. Expozițiile au fost împrumutate de la Musée Royal de Mariemont și cuprindeau lucrări din colecția Raoul Warques. Au fost expuse cărți din diferite epoci, prezentînd pe un din perioada războiului de secesiune și de la începutul epocii moderne. Una dintre colecții cuprindea vechi tipăriți ale maestrilor Chatelet de Sambian și Jacques Weckesser din Bruxelles.

În catalogul expoziției stă scris că acesta încearcă să creeze o punte între cei pe care îl interesează lumea și viața cărților, dar care se află pe părțile opuse ale baricadei pe un din părți se găsesc iubitori de carte modernă, de ceaștă, bibliofili, tendințe care se ignoră reciproc.

Catalogul expoziției „D'un livre a l'autre” are zece pagini iar cuvîntul introductiv este semnat de Pierre-Jean Foulon și Guy Donnay.

● GURILE RELE afirmă că în Italia nu apare aproape nici o lucrare care să nu fie distinsă cu un premiu. Se vorbește despre o inițiativă în luarea premiilor literare și căror număr se ridică în această țară la 1.200, cuprinse între Premio Accademia d'Arte și Premiul Zeus.

Din această cauză s-a simțit nevoia editării unui ghid al premiilor literare care a apărut sub titlul „Premiopol”. Ghidul cuprinde: numele premiului, adresa sediului, componența juriului. În Italia există doar cîinci premii cu adevărat de prestigiu: „Campiello”, „Strega”, „Vlaeggio”, „Bancarella” și „Bagutta”.

CULTURA ROMÂNEASCĂ ÎN LUME

Revista japoneză ilustrată Seikyo Shimbum publică o pagină (a 5-a) cu o fotografie mare legată de întinerea și convorbirea avută la Tokio de către poetul Ioan Alexandru cu președintele Soka Gakkai International, Daisaku Ikeda.

De asemenea, ziarul Seikyo, într-un număr în cinci milioane de exemplare de dumnicie, publică pe toată pagina întâi, format mare, convorbirea poetului român avută în prețuia întoarcerii în țară, cu marele poet japonez Obayashi Sigheru și cu jurnalistul din departamentul presei societății, Nakamoto Hiroshi.

Aceșai ziar în alt număr redă din conferința lui Ioan Alexandru ținută la universitate, cu o fotografie, și tabla cu formule filologice în limbi vechi.

Revista de știri Soka Gakkai publică de asemenea o pagină cu fotografie legată de vizita poetului român în Japonia și întîlnirile ce le-a avut.

UN POET - O LUME

Justas Martynchiavicius

● Justas Martynchiavicius (n. 1936) este unul din cei mai importanți poeți ai generației 60 din Lituania sovietică. Poezia sa cuprinde toate compartimentele existente poporului de la Marea Baltică, nelipsind nici

implicățiile mitologiei naționale într-o gradă de semnificație. A obținut numeroase premii literare. În varurile selectiv de opera sa au apărut în majoritatea republicilor unionale din U.R.S.S., cit și în alte limbi europene.

Noi

Aceștia sîntem noi.
Aici am fost gîșii noi.
Împreună cu noi pămîntul,
Aici se prefăce în deal.

Pe deal e cîmp de seară,
Iar noi împreună cu spicete
Se pare că răsună.
Din pieptul marelui soare.

Sînt euburi de păsări aici,
Sînt case de oameni aici,
Unde pe pragul înalt
Stă graiul nostru bătrîn?

Uite cum fug inspire noi,
Cum cad copiii pe rînd.
Ei văd doar buze crăpate,
Iar singele care sîntem noi.

Ultimele minuni

Cînd a înflorit ultima sară
în sufletul meu seacă,
prepețita viersă de zar,
vestim secerării?

Cînd ultima sară în mine
plîngea un copil în bebot,
cu lacrimile lui, la vale,
curgerea câmpului teate?

Și cînd în pedali palmelor mele,
pămîntul se prefăce în piene
și masa se face înima lui,
cîntecul meu să nu zboare?

Aceste minuni de demult,
sînt ultimele penira mine,
tata mi le-a sădit în pronic,
pe cînd se grăbea, adăit.

REVISTA STRĂINĂ

Laurence Olivier și Vivien Leigh în 1944

● DIN „CONFESSIONS OF AN ACTOR” de Laurence Olivier, apărută la Londra: „Pe 6 iulie 1967 la orele opt dimineață printr-o sunat Jack Mervale pentru a-mi spune că Vivien (Leigh n.n.) a murit în timpul nopții. Jack m-a așteptat, m-a condus în dormitor, unde m-a lăsat în singurătatea omului cu care am împărțit o bună parte din viață. Am rămas în lîniște lîngă ea rugînd-o să mă țere. La mijlocul anilor '30 ea s-a remarcat în chip de artistă de comedie pentru că în anul 1949 să-și surprindă pe tot cu latura gravă a artei ei, atunci cînd a jucat rolul lui Blanche din piesa lui Williams „Un tramvai numit dorință”. Pentru acest rol, în film ea a obținut cel de-al doilea Premiul Oscar, primul fiindu-i conferit pentru rolul Scarlett din „Pe articele vîntului”. Ca artistă de film ea a obținut rezultate de răsunet în filmele „Ultima dragoste a lordului Nelson” și „Podul Waterloo”. Marile ei succese londoneze le-a putut repeta de fiecare dată la New York, unde a început și istoria bolii ei cumplite.

Dar numai la cîțva timp după divorțul nostru în anul '60 (Laurence Olivier și Vivien Leigh au divorțat la 2 decembrie 1960 — n.n.) ea și-a curățit independența totală, atunci cînd nu a mai trebuit să stea în umbra cuplului mai popular decît ea... Cu toate că prietenii și colegii ei au trăit vremuri grele alături de ea în două filme realizate la Hollywood și pe scenele a două teatre americane, Vivien a cunoscut succese dintre cele mai demne de consemnat.

N-am reușit niciodată să cred în asigurările date

de toți psihiatrul că nu eu sînt cauza îmbolnăvirii de nervi a lui Vivien. Singur acest sentiment este de natură să-ți facă pe om să înnebunească.

● UN INTERESANT ROMAN, cu titlul „Doctor Twardowski” a publicat Jerzy Broszkiewicz, unul dintre scriitorii polonezi cel mai prolifici. El a publicat în toate genurile literare, numai poezia fiindu-i străină. Este absolvent al Academiei de muzică fiind, la început, pianist și critic muzical. Între altele este autorul a două romane biografice despre Chopin. Punctul forte al creației lui îl constituie proza, cel mai mare succes obținîndu-l cu romanul „Așteptare”.

„Doctor Twardowski” reprezintă o actualizare liberă a parantezei pe tema nașterii lui Twardowski, contemporanul polonez al lui Faust, după unele date. Fostii colegi de studiu, Cele două personaje se deosebesc însă fundamental. În timp ce Faust cumpără tinerete în schimbul sufletului, doctorul Twardowski are o putere nelimitată grație căreia îl poate domina pe totii cei aflați în preajma lui. Nu este lipsit de importanță faptul că unele episoade din povestea doctorului Twardowski i-au inspirat nu numai pe marii scriitori polonezi între care Adam Mickiewicz și Leopold Staff, dar și pe unii scriitori străini între care cheful Jaroslav Vreclickiy.

● DOMNUL REDL, puteai alege arma cu care... spuse oțelul care tocmis intrase în camera de la Hotelul Klomser din Viena unde se afla colonelul Alfred Redl, ofițer de stat major în corpul 8 de armată și fost șef al spionajului și contraspionajului austriac.

— Vă rog, un revolver... a sunat răspunsul. La scurt timp după aceea colonelul era mort. Singurele.

Întîmplarea este binecunoscută, ea a slujit ca sursă de inspirație multor scriitori și ziaristi. Demne de atenție sînt prelucrarea lui Ego Erwin Kitcher iar mai tîrziu a cunoscutului dramaturg englez John Osborne. Colonelul Redl a apărut și în ecran, prima dată în anul 1925, înec în epoca filmului mut. Ultima realizare cinematografică pe această temă aparține regizorului maghiar Istvan Szabo. Interpretul colonelului Redl este Klaus Maria Brandauer.

Nu vreau ca filmul nostru să fie un documentar, ci o peliculă despre contemporaneitate. Nu tot

ce arătăm noi în film s-a întîmplat în realitate, noi am fost preocupăți mai mult de ceea ce s-ar fi putut întîmpla, a declarat regizorul.

Redl, cel al scenariistului Peter Dobai și al regizorului Istvan Szabo se deosebesc radical de Redl din realitate. La Szabo este totul complex, nuanțat. Cu multă grijă Szabo înfățișează educa-

ția în spiritul cultului pentru împărat, de fapt o educație care l-a dus la sinucidere. Tîmărul căpitan Redl a urcat rapid treptele succesului datorită științei de a tăcea, acesta fiind un element esențial pentru cineva care vrea să facă carieră în serviciul secret. Cel mai mare dușman al acestui tip de oameni sînt însă ei înșiși, de fapt lumea lor interioară.

Tema filmului nu o constituie crima de înaltă trădare ci mecanismul trădării. Nu este vorba deci de descrierea minuoasă a unui caz celebru ci de a zîngăvi o carieră într-un stat totalitar, dominat de cultul înălțimii Sale Împăratului.

Creștia lui Brandauer este remarcabilă. Ca în „Mefisto”, ca în „Amintire despre Africa” el se confundă cu personajul de parcă ar fi însuși colonelul Redl, dovădînd că este un actor foarte stăpîn pe mijloacele și posibilitățile sale.

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef:
Nicolae Don Frontolot
Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu
(secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Șteintei nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTEINTEI